

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਜੇ., ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੀਡਿਤ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਜੇ.ਜੇ.

ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਚੇਲਾ ਮਹੰਤ ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ .- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

ਸਿਵਿਲ ਰਿੱਚ ਪਟਿਸ਼ਨ ਨੰ. 1935 ਦਾ 1962

18 ਮਾਰਚ 1968 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ (1925 ਦਾ VIII)- ਐੱਸ. 3, 5, 7 ਤੋਂ 14, 38 ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I— ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950) —ਆਰਟੀਕਲ 13, 14, 19 26 — ਅਨੁਸੂਚੀ I ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਤੋਂ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ — ਕੀ ਧਾਰਾ 14— ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਲ ਹੈ— ਐੱਸ. 3(4) ਅਤੇ 7(5)— ਕੀ ਗੈਰ- ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ—ਐੱਸ. 3(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ —ਕੀ ਵੈਧ ਹੈ — ਐੱਸ. 3(2) ਅਤੇ 3(4) —ਕੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ— ਐੱਸ. 3 ਤੋਂ 7— ਕੀ ਅਨੁਛੇਦ 26 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ — ਅਧਿਆਇ I ਅਤੇ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ — ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਤਕਰਾ — ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ — ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ — ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ — ਸ਼ਬਦ " ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ"—ਦਾ ਅਰਥ — "ਤੋਹਫਾ"—ਇਹ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ — ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ—ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ — ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਤੋਂ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਐਕਟ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 3(1) ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ।

ਆਯੋਜਿਤ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਤੋਂ (4) ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਉਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ। ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਪੂਰਵ-ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ, ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਇਸ ਲਈ *ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ* ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (4) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੀਆਂ, ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 ਤੋਂ 7 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 26 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਹਨ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਜ਼ਿੱਠਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੈੱਟ ਇੱਕੋ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 38 ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਗ I ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕਨੂੰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ "ਉਦੇਸ਼" ਜਾਂ "ਆਦਰਸ਼" ਵਾਲੀ "ਸੰਸਥਾ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਦੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇੱਟ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਜਾਂ ਸਮਰਪਣ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਜੀਵਿਤ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਠੋਸ ਸੰਪੱਤੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਭੌਤਿਕ ਸੰਪੱਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਆਂਵਾਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਵੱਲ ਝੁਕਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੋ ਗਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਕਬਿਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹੋਣ। . ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ (i) ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, (ii) ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, (iii) ਤੋਂ ਉਹ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, (iv) ਬਿੱਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ ਲਈ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਰੂਪ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, (v) ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, (vi) ਉਸ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿਆ ਹੈ, (vii) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, (viii) ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ (ix) ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ।

1966 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਸੀ. ਪੰਡਿਤ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ 30 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਅਕਤੂਬਰ, 1967। ਆਖਰਕਾਰ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਸੀ. ਪੰਡਿਤ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ੍ਰੀ.ਆਰ.ਐਸ. ਮਾਰਚ, 1968।

226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 3 ਤੋਂ 11, 14 ਅਤੇ 38 ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਜ਼ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

1968(2)

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ, ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਡੀਜੀ ਜੀ ਉਪਟਾ, ਐਮਆਰ ਐਮ ਅਹਾਜਨ, ਕੇਆਰ ਐਮ ਅਹਾਜਨ, ਆਈਕੇ ਐਮ ਏਹਟਾ ਅਤੇ ਜੇਵੀਜੀ ਉਪਟਾ, ਇੱਕ ਵਕੀਲ।

ਜੀ ਓਪਲ ਸਿੰਘ , ਇੱਕ ਵਕੀਲ - ਜੀ ਐਨਰਲ (ਪੀ UNJAB), ਆਰ ਕੇ ਜੀ ਆਰ ਜੀ , ਬੀ ਐਸ ਕੇ ਹੇਜੀ ਅਤੇ ਜੀ ਐਸ ਦੇ ਉਲਖ , ਇੱਕ ਡੀਵੇਕਟ , ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ।

ਫੁਲ ਬੈਚ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਨਰੂਲਾ , ਜੇ.-ਚਾਰ ਜੁੜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (1962 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂ 1935- ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ, ਸੀਡਬਲਯੂ 1198 ਓ, ਐੱਫ 1964- ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ, ਸੀਡਬਲਯੂ 1925 ਆਫ 1964- ਮਹੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ, ਅਤੇ 1966 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂ 514— ਮਹੰਤ ਧਰਮ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਮ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਐਕਟ (1925 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 8), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਭਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾਜ਼ ਐਕਟ, 1925 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾਜ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ (ਸੋਧ) ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਕਾ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। 1959 ਦਾ 1) ਵਿਵਾਦਿਤ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਕੇਸ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1935, ਪਿੰਜੌਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਡਾਘਾਟ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਜੌਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਪਹਿਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 1962 ਵਿੱਚ ਸੀ। ਨਵੰਬਰ, 1966 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ, ਪਿੰਜੌਰ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ 249 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 756-ਜੀਪੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। , 1960, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਜੋਂ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ। ਸੂਚਨਾ . ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ') ਭੇਜੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ 11 ਸਤੰਬਰ, 1962 (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ 'ਬੀ') ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। , ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁੱਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮਿਤੀ 27 ਸਤੰਬਰ, 1962 ਦੇ ਹੁਕਮ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਸੀ') ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ੂ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2) ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਨਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਵਾਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ (1962 ਦੀ ਸੀਡਬਲਯੂ 1935) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਤੋਂ 11, 70 ਅਤੇ 73 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਉਦਾਸੀ ਫਕੀਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 3 ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਰਿਟਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 9 ਅਗਸਤ, 1966 ਦੇ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ 2924 ਆਫ 1966 ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ, ਅਤੇ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 1964 ਦੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੰ: 1198 ਅਤੇ 1925 ਦੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਕੇਸ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ। 30, 1967, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੱਥ ਕਿ 1966 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 514, ਫਾਲਸ਼ੋ, ਸੀਜੇ, ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੀ. , ਜੇ.; ਦੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1198 (ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.) ਵਿੱਚ, ਛਾਜਲੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਥਿਤ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਨੰ. 304 ਅਨੁਸੂਚੀ I ਤੋਂ ਠ ਐਕਟ ਵਿੱਚ. ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 24 ਦਸੰਬਰ, 1959 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ "ਨੰ. 64, ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, (ਇਹ

ਮਿਤੀ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਵਾਪਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ 15 ਜਨਵਰੀ, 1960 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ^{ਜ਼} ਤਰਫੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 21 ਦਸੰਬਰ 1960 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2811 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਗੈਰ- ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੀ। ਨਵੰਬਰ, 1960 th ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਸ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਵਾਦਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ 267 ਵਿੱਘੇ ਅਤੇ 5 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ^{28 ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।} ਭਾਵ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਜੋ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 17 ਜੂਨ 1964 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1198 ਆਫ 1964 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3(2), 5(1) ਅਤੇ 5 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ (3) ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ^{ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ} ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ * 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ" ਛਾਜਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ^{ਜ਼} ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 ਤੋਂ 11 ਅਤੇ 28 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14, 15, 19, 26 ਅਤੇ 31 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ^{ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ} ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ

ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਈ ਹੈ। ਬੇਦੀ, ਵੀ.ਜੇ. ਨੇ 26 ਜੂਨ, 1964 ਨੂੰ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਮੋਸ਼ਨ ਬੈਚ (ਦੁਆ ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਜੇ.) ਦੁਆਰਾ 27 ਅਗਸਤ, 1964 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ^{ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।} ਪਰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ। 20 ਅਕਤੂਬਰ, 1966 (ਸੀ.ਐੱਮ. 3937 ਆਫ 1966) ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ 25 ਅਕਤੂਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1935 ਆਫ 1962 ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਐੱਸ. ਦੋਵਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਲਈ ਅੰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਇਹ ਕੇਸ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ, ਤਾਂ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1967 ਦੇ ਉਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਵਿੱਚ. 1925, 1964, ਮਹੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ, 50 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰੀਜ਼ੋਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰਦਾਰ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।, ਸਾਬਕਾ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਥਾ ਲਈ 42 ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਚੇਲਾ ਤੱਕ ਕਥਿਤ ਸਮਾਧ 'ਤੇ ਮਹੰਤ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਵਰਗੀ ਸਰਦਾਰ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਧਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀਹ ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸਦੀ ਰਕਮ 35,000 (ਰਾਜ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 7) ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕਲੇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਵਜੋਂ ਪਿਆ ਹੈ। (ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 25,760 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ)। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੰਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ 1946 ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੇ

22 ਅਕਤੂਬਰ, 1959 ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਿਤੀ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1959। ਫਿਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 28 ਮਾਰਚ, 1958 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ, ਐਕਸਟਰਾਓਰਡੀਨਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾਜ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 1958 ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਈਟਮ ਨੰ. "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ, ਧਮਤਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ, ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ" ਦੇ ਵਰਣਨ ਅਧੀਨ ਬਿੱਲ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ 319, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਿਰਫ " ਧਮਤਾਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ" ਨੂੰ 1959 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੰ. 1 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਨੰਬਰ 314 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ "ਧਮਤਾਨ ਵਿਖੇ ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ" ਦਾ ਵਰਣਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾਜ (ਦੂਜੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ 1959 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ" ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 314 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਐਕਟ. ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਬੁੰਗੇ ਆਦਿ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 9 ਸਤੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1925 ਆਫ 1964 ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1959 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ 10 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14 ਅਤੇ 19 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ. 11 ਸਤੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਮੋਸ਼ਨ ਬੈਚ (ਦੁਆ ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਜੇ.) ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 (ਰਾਜ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ) ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। 20 ਅਕਤੂਬਰ 1966 (ਸੀ. ਐੱਮ. 3936 ਆਫ 1966) ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1935 ਆਫ 1962 ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ., ਮਿਤੀ 25 ਅਕਤੂਬਰ, 1966। ਇਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1967 ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਚੌਥੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 514 ਆਫ 1966) ਮਹੰਤ ਧਰਮ ਦਾਸ, ਇੱਕ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ ਦੁਆਰਾ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਨਨਹੇੜਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਡੇਰਾ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ ਚਾ ਮਹੰਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਭ ਕੁਝ ਉਦਾਸੀ ਭੇਖ ਕੋਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਮਿਤੀ 17 ਫਰਵਰੀ, 1961, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(3) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਥਿਤ ਪੰਜਾਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। (ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ 'ਏ' ਹੈ।) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੀ। ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ 2 ਮਾਰਚ, 1961 ਨੂੰ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਬੀ' ਦੀ ਕਾਪੀ) ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਹ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 8, ਮਿਤੀ 13 ਮਾਰਚ, 1961 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਚੈਲੇਂਜਰ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਉਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮਿਤੀ 1 ਫਰਵਰੀ, 1966 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ (ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਨਕਲ ਅਨੁਬੰਧ 'ਡੀ' ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਈ' ਹੈ) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਮਿਤੀ 15 ਮਾਰਚ, 1966, ਜਿਸ ਵਿੱਚ - ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 26. ਮੁਓਨ ਬੈਂਚ (ਫਾਲਸ਼ੋ, ਸੀਜੇ, ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.) ਨੇ 17 ਮਾਰਚ, 1966 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈਆਂ। ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ

ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ, 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਇੱਕ ਪੰਡੀ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਐਕਟ.

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੁਚੀ ਰਾਮ ਸਾਹਨੀ ਦੁਆਰਾ 19 ਵੀਂ ਅਤੇ 20 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਬਿਰਤਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼। ਸਿੱਖ ਇਥਾਸ ਰਿਸਰਚ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ। ਆਪਣੇ ਸੰਕਲਨ ਦੇ ਪੰਨਾ 114 'ਤੇ ਲੇਖਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:-

“ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਸਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਸੰਦਾਂ (ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਏਜੰਟਾਂ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਪੰਥ (ਭਾਈਚਾਰੇ) ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਕਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਸੇਵਾਦਾਰ (ਅਹੁਦੇਦਾਰ) ਜੋ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤਾਂ (ਸੰਗਤਾਂ) ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸਨ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਰਾਜ ਧਰਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਵੱਡੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਜਾਗੀਰਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।—ਟੀ' ਪੂਰਵ-ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤਾਂ (ਸੰਗਤਾਂ) ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ) ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। (ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 9 ਤੋਂ)।

/

ਆਈ

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪੰਨਾ 115 ਅਤੇ 116 ਉੱਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

“ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ (1849) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਹੰਤਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ। ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲੀ ਕੰਮ ਵਿਚ: ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਫ ਸੇਵਕ ਸਨ, ਨੂੰ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਆਭਾਸੀ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਸੇਵਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ,

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੇਚਣਾ ਜਾਂ ਵੇਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਦੁਸ਼ਟ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚਾਰ ਕਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬੇਰੁਖੀ ਵਾਲਾ ਰਵੱਈਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਝਿਜਕਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕੀ ਕੁਝ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋਲਵ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਘੁੰਮਾਇਆ।

1919 ਤੋਂ 1922 ਦੇ ਅਰੰਭ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਣ ਨਾਲ । ਸਿੱਖ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ , ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਸਥਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਸੁੰਨਸਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਈਆਂ ਨਾਲ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ, ਲੋਕ ਰਾਇ ਤੋਂ ਉਦਾਸੀਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ. ਕੁਝ ਮਹੰਤ ਆਨਰੇਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕੁਰਸੀ ਕਸ਼ੀਨ, ਦਰਬਾਰੀ, ਟਾਈਟਲ ਧਾਰਕ, ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਅਣਵਿਆਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਆਮਦਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਨਤਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ , ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ। . ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ; ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਾਰਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ *1^ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ , ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ, ਸਿੱਖ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।" (ਪੰਨਾ 60)।

ਫਿਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਨਿਮਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਛੂਤ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ) ਤੋਂ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਸ਼ਾਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੁਲਾਈ, 1920 ਵਿਚ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਅਜਿਹੇ ਨੀਵੇਂ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੈ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਏ ਪਰਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵੰਡਿਆ। ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਿਆਂ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਨਵਰੀ, 1921 ਵਿਚ ਤਾਮ ਤਾਰਨ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ "ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਿਆਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉਲੀਕਣ ਲਈ 36 ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਬੇਲੋੜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਬੁਲਾਇਆ। ਮੋਟੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੋਣ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। (ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨੇ 62-63)।

]

ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ) ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 4 ਅਤੇ 5 ਮਾਰਚ, 1921 ਨੂੰ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ (ਦੀਵਾਨ) ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਦੀਵਾਨ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਹੰਤ ਨੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ, ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। . (ਪੰਨਾ 63)। 21 ਫਰਵਰੀ, 1921 ਨੂੰ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ) ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹੰਤ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਭਾੜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਕਾਤਲਾਂ ਅਤੇ ਅੱਧ-ਮੁਰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਹੰਤ ਅਤੇ ਭਾੜੇ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਸਮੇਤ 26 ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਫੌਜ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਫੌਜ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਬੰਧ "ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ" ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਗਏ। 3 ਮਾਰਚ, 1921 ਨੂੰ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਹੰਤ ਦੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਉਂਸਿਲ ਰਾਹੀਂ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਕਾਲੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ,

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਝਦਿਆਂ, ਸਖਤ ਚੋਣਵੇਂ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮੁੜ ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਚੋਣ ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰੇ ਤੱਕ ਅਤੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਵੋਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੁਲਾਈ, 1921 ਤੱਕ, ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਚਰਿੱਤਰ ਨਾਲ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਵੱਕਾਰ ਵੀ ਵਧਿਆ।" (ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪੰਨਾ 67)। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ 1921 ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1860 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖੋਹਣ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਅਤੇ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚਾਬੀਆਂ ਵਾਪਸ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. 1922, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਰਮਿਆਨ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਲੇਖਕ ਅੱਗੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ: -

“ਤੀਸਰੀ ਅਪ੍ਰੈਲ (1922) ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਦੇ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। 5 ਅਪਰੈਲ 1922 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਨਰਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਮੀਟਿੰਗ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਰਿਆਸਤਾਂ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਕ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (ਪੰਨੇ 71-72)।

ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਕਾ-ਬਾਗ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਅਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਗਸਤ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ, 1922 ਵਿਚ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ 7 ਨਵੰਬਰ, 1922 ਨੂੰ ਸਰ ਫਾਜ਼ਿਲ-ਏ-ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੁਚੀ ਰਾਮ ਸਾਹਨੀ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

“ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ! ਸਰ ਫਾਜ਼ਿਲ-ਏ-ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੱਧਮ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਕ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਬਾਵਾ ਹਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਬੋਲੀ”। (ਪੰਨਾ 151)।

ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਅਸਥਾਨ ਬਿੱਲ ਨੂੰ 24 ਨਵੰਬਰ 1922 ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ 8 ਦਸੰਬਰ, 1922 ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ 1922 ਦਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅਸਥਾਨ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 6 ਬਣ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਾਲ 22 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਗੋਇਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ: -

“ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਬ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਨਸੀਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 80-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ; ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, 1922 ਐਕਟ, “ਗੁਰਦੁਆਰਾ” ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3), (4) ਅਤੇ (5) ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ। “ਧਰਮ” ਅਤੇ “ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ” ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“(3) “ਗੁਰਦੁਆਰਾ” ਦਾ ਅਰਥ ਸਿੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਜਾਂ ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ।

ਆਈ

(4) ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਤ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸਥਾਨ।

(5) “ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।”

ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ ਗੁਣਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ: -

- (i) ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਤੇ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ
- (ii) ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਬੋਰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਰਤੱਵ ਨਿਭਾਏਗਾ। ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ, ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, Lc. ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨੂੰ SGPC ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਸਨਾਤਨ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ ਸਾਲ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਆਫ ਕਾਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13, ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ।

ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਥਾਰਟੀ। ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਨੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਪਤੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਤਿਮਤਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਾਗੂ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਨੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ੀਵਰ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸਮਾਗਮਾਂ, ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਧਾਰਾ 12 ਤੇ 16 ਅਤੇ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਬੋਰਡ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ (i) ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ, ਜਾਂ (ii) ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਝਗੜੇ ਲਈ ਪੈਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 22 ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮਹੰਤ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਉਪਾਸਕ, ਉਸ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੇ ਧਾਰਾ 145 ਤੋਂ 148 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਆਇ XI ਜਾਂ ਅਧਿਆਇ XII (ਭਾਵ, ਧਾਰਾ 145 ਤੋਂ 148 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਆਦਿ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ 144), ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਨੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਦੇ ਮੂਲ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇ; ਮੁੱਲ, ਸਿਰਲੇਖ, ਸਥਿਤੀ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਫੰਡ, ਜਾਇਦਾਦ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਆਮਦਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕਸਟਮ; ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਫਰਜ਼, ਸਮਾਰੋਹ, ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੰਤ, ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ, ਚੋਲਿਆਂ, (ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ; ਆਮ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆਦਿ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਬੋਰਡ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। 1922 ਦਾ ਐਕਟ “ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ”। ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ (ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਸਤ, ਸਤੰਬਰ, 1923 ਵਿਚ ਜੈਤੋ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਹਿੰਸਕ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜੈਤੋ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੀਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵੀ ਉਥੇ ਗਏ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੂਨ, 1924 ਵਿਚ ਜੇ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੁਚੀ ਰਾਮ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 237 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ:-'

“ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ

... ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ. -ਅਕਾਲੀ ਸਮੱਸਿਆ। ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਸੀ

ਜਨਰਲ ਬਰਡਵੁੱਡ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ (ਜੂਨ, 1924) ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ, ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਖੀ ਬਚਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ 17 ਅਗਸਤ, 1924 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ, ਜਨਰਲ ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਬਰਡਵੁੱਡ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਕ੍ਰੇਕ, ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਨੂੰ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1924 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਘਰ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਾਭਾ, ਜੈਤੋ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਸੀ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਭਾ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਅੜਚਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਾਕੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੈਤੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਕਾਲੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਖਰੜਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਾਧਾਰਨ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਤੰਬਰ, 1924 ਵਿੱਚ, ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸੀਵਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ (ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਹਨੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 242) ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਢਲੇ ਕਦਮ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਜਥੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮਰਦ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1923 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਸਮੇਤ ਦੋਸ਼ ਧੁੰਦ ਆਦਿ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। SGPC ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 18 ਮਹੀਨੇ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ, 13 ਮਾਰਚ, 1925 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 251 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

“ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ (ਬਰਡਵੁੱਡ) ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਹੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਬਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਆਖਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡਰਾਫਟ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਉਪਾਅ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾ, ਬੋਰਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਿਯੰਤਰਣ, ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ।”

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਨੀ ਦੇ ਸੰਕਲਨ ਦੇ ਪੰਨਾ 252 ਅਤੇ 253 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਆਮ ਬੇਚੈਨੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਵਿਲਿਅਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੁਸੀਨ ਨਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਸਬਿਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.) ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸੂਝਵਾਨ ਮਹੰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕੁਝ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦੂਜੇ ਮਹੰਤਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਕੇ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ,

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। *' i

* * * * *
 * * * * *
 * * * * *

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ) ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਲਾਭ ਲਈ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।"

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਨੀ ਫਿਰ (ਪੰਨਾ 257 'ਤੇ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿ ਇੱਕ (ਸਰ ਫਜ਼ਲ-ਏ-ਹੁਸੈਨ ਦਾ) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਸਰ ਜੌਹਨ ਮੇਨਾਰਡ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਬਰ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਕਿ ਸਰ ਫਜ਼ਲ-ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਾਪਦੰਡ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦਾ ਬਿੱਲ ਪੰਜਾਬ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਟੇਕ ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ, ਜਿਲਦ 2 ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 2655 ਅਤੇ 2656 ਉੱਤੇ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ:-

- “1. ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਅਸਥਾਨ ਬਿੱਲ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਯਤਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਅਤੇ ਆਦਤਨ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਿਲਝ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਅਸਥਾਨ ਐਕਟ, 1922, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਬਿੱਲ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੁਆਰਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।
2. ਮੌਜੂਦਾ ਬਿੱਲ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਦੁਆਰਾ।

3. ਅਜਿਹੀ ਵਿਧੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਅਤੇ II ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਗ III ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।
4. ਬਿੱਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਤਰੀਕੇ ਹਨ: -
 - (1) ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸੰਕਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਤਤਕਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਲਈ ਭਾਗ III ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ, ਸਭ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
 - (2) ਕੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਤੰਤਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਅਗੇਤੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਪੰਜਾਹ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਵਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਭਾਗ III ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਗ III ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ।
 - (3) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦਾ ਸਹਾਰਾ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਭਾਅ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਨ, ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ। ਅਜਿਹੇ ਸੂਟ ਲਈ ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
5. ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਗ I ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਨਦਾਨੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1 ਜਨਵਰੀ, 1920 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਗ III ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ।

6. ਇੱਕ ਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੌਖ ਸਕਣ। ਉਹ ਹਿੱਸਾ, ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ, ਆਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਰੋਕ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਲੰਬਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।
7. ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਯੋਜਨਾ ਕੇਂਦਰੀ (ਸਿੱਖ) ਨਿਯੰਤਰਣ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

1925 ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-"

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

1925 ਦਾ ਐਕਟ ਉਸੇ ਸਾਲ 1 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਇਸਨੇ 1922 ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਗ I ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਅਧਿਆਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਆਇ ਮੁੱਢਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ, ਹੱਦ, ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੂਕਵੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੂਕਵੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ, ਭਾਵ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ (10) ਦੀ ਧਾਰਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, "ਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ "ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ"। ਅਧਿਆਇ II, ਜਿਸਨੂੰ ਭਾਗ I ਦਾ ਰਸ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਤੋਂ 11 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਮੁੱਖ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚੀ I ਜਿਸ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਵਾਰ ਸੂਚੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ (ਇਤਿਹਾਸਕ) ਨਾਮ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀਆਂ।

ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਬਜ਼ਰਤੇ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ਸ਼ੁਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹੀ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸੂਚੀ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ (ਤਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ) ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਸਲ ਜਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਵੀ। ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਅਰਥਾਤ, (i) ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ [ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ], ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸੂਚੀ ਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ (1), ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਹਰ ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਹਰ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ

ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸੂਚੀ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ: -

“ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸੂਚੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।”

(ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।) ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਸੂਚੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਸਰਕਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ. ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਇੱਕ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖੁਦ) ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੱਗੇ ਸਥਾਨਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਪ I ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਵਿਚ ਸੰ

ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ

ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3)। ਉਪ-ਧਾਰਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਸੌਦਾ? ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਥੇ ਡਾਇਟਰੀ ਦਫਤਰ-ਧਾਰਕ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਅਗਲਾ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ 50 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਉਪਾਸਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਦੋ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ (i) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ (ii) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹੋਣਾ ਸੀ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਨੋਰੰਜਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4. ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਸੂਚੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਦਰਾ ਬੰਦੋਬਸਤਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਿਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਥਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ - ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ:- .

"ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2), (3) ਅਤੇ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀਹ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਉਮਰ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ, ਨੌਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ

ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਨਬੋ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਵਾਲਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2), ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਗ III (ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ) ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨਬੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਜਨਤਕ - ਬਿਆਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ I ਦਾ ਅਧਿਆਇ III ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5, 6, 8, 10 ਜਾਂ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ. ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ:

"ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 5, 6, 8, 10 ਜਾਂ 11 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਉਪਾਸਕ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

ਅਗਲਾ ਸਬੰਧਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਉਪ-ਧਾਰਾ 2) ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“ਜੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ-

- (i) ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ
- (ii) ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕੁਝ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
- (iii) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ
- (iv) ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ, ਸੰਤ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
- (v) ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਧਾਰਾ ਦੇ 31 'ਤੇ 16 ਦਾ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇਕ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। , ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੁੜ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਫਾ.ਸ. ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ '5 ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ

ਐਕਟ ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ।

ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 18 ਤੋਂ 27 ਦੇ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਫਿਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ। ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ (ਉਪ-ਧਾਰਾ 2) ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਹੈ; ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜੋ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਅਗਲੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 30 ਤੋਂ 32 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੁਕਵੀਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 36 ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ, ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 37 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 38 ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਇੱਕ ਨਫ਼ਰਤ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਗ III ਅਧਿਆਇ V ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 39 ਤੋਂ 41 ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 39 ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 40 ਇੱਕ ਬੋਰਡ (ਜਿਸ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਨਾਮ SGPC ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 41 ਫਿਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ: -

ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ, ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ”

ਅਧਿਆਇ VI ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਮ, ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਹਲਕੇ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ VU ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 70 ਤੋਂ 84 ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ VIII ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 85(1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ, ਭਾਵ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ, ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ IX ਸੈਕਸ਼ਨ 106 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 124 ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਦਿ। ਅਧਿਆਇ X ਧਾਰਾ 125 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 132 ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ XI ਧਾਰਾ 133 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140 ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ XII ਵਿੱਚ ਫੁਟਕਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਧਾਰਾ 142 ਉਹਨਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗਲਤੀ, ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਆਦਿ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ। ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ। ਧਾਰਾ 143 ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਛਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 144 ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਧਾਰਾ 145 ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 146 ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ

ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ। ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3(1) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ

ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

1925 ਅਤੇ 1961 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ, ਜੋੜਾਂ ਜਾਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 25 ਸੋਧ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਬੰਧਤ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਢੁਕਵੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ 1937, 1947, 1948, 1950 ਅਤੇ 1951 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਅਡਾਪਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚਾਰੇ ਕੇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। 1959 ਦੇ ਦੋ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਣਗੇ। ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1959 ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ ਗਏ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

20 ਅਗਸਤ, 1948 ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਇੱਕ ਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਨ। ਖੇਤਰ. ਪਟਿਆਲੇ ਵਿੱਚ "ਡਿਉਢੀ ਮੁੱਲਾ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਭਾਗ ਸੀ, ਜੋ ਵਿਭਾਗ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਸੀ। 2 ਨਵੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਫਰਮਾਨ-ਏ-ਸ਼ਾਹੀ ਨੰਬਰ 3 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਫਰਮਾਨ-ਏ-ਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦ

ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੱਕ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਦੇਖਭਾਲ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਦੂਰਗਾਮੀ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿਚ
ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੰਤਰ - ""।

ਬਾਕੀ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਜਿਸ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਸੀਵਿਯਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪਰਜਾ
ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਥਾਂ ਲੈਣ ਦੇ
ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਿਜ਼ੀਆ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼. ਫਰਮਾਨ
ਉਸ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 42 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 2 ਨਵੰਬਰ 1946 ਨੂੰ ਹਿਜ਼ ਹਾਈਨੈਸ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ
ਗਜ਼ਟ ਐਕਸਟਰਾਆਰਡੀਨਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ 8 ਨਵੰਬਰ 1946 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ
ਦੇ ਮਹਿਲ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਇਜਲਾਸ-ਏ-ਖਾਸ ਨੰਬਰ 52 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ
ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਰਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ
ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਬਾਰਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ
ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ "ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ" ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ
ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲੇਗੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ
ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। . ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ
ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ
ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਡਿਊਟੀ ਵਿਭਾਗ" ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬੋਰਡ
ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਡਿਊਟੀ ਮੁੱਲਾ" ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ
ਸੀ। ". ਫਰਮਾਨ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਖਰੀ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ 23 ਦਸੰਬਰ, 1946
ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੇ ਗਜ਼ਟ, ਐਕਸਟਰਾਆਰਡੀਨਰੀ, ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਦੇਵਧੀ ਮੁੱਲਾ ਵਿਭਾਗ
ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਰਮਾਨ ਨੰਬਰ 55 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ

"ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁਣ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ"। ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੰਚਾਲਨ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਰਾਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ (ਪਦਸਾਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਉਸ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ 108 ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਐਂਡਮੈਂਟਸ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਕਰਮ ਅਲੀ, (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਵਰਗੇ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫਰਮਾਨ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 20 ਅਗਸਤ, 1948 ਤੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ।

ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਯੂਨੀਅਨ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਜ਼ (ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 2005 ਬੀ.ਕੇ. ਰਾਜਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: -

"ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨ ਤੋਂ, ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ, ਨਿਯਮ, ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਸੂਚਨਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧ, ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।"

1959 ਵਿੱਚ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148-ਏ ਦੁਆਰਾ ਇਜਲਾਸ-ਏ-ਖਾਸ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 52 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੱਕ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਠਿਤ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਅਮਲ ਦੁਆਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ, ਪੈਪਸੂ ਤੋਂ ਆਏ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਵ 1 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਰਹੇ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1956 ਐਸਸੀ 60.

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬੈਚ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ 25 ਜਨਵਰੀ, 1968 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਦੋਲਨ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੈਪਸੂ ਨੇ ਸਾਲ 1958 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਵਤੀਰੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਕਟ. 1 ਫਰਵਰੀ, 1957 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਥੇਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਨਵੀਨਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ ਪਲਟਾ, ਅੰਡਰ-ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਬਤੌਰ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ: -

- “(i) ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925, ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਰਾਜ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- (ii) ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ (i) ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 85 ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ; ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ?”
- (iii) ਉਪਰੋਕਤ (i) ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
- (iv) ਉਕਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੋਧਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ?
- (v) ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ (i) ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਾਂਗ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ?
- (vi) ਹੋਰ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਰਾਜ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ॐ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ।”

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਉਪਰੋਕਤ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਬੰਧਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਭਾਵ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਰਾਜ ਖੇਤਰ, (i) ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, (ii) ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਅਤੇ (iii) ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਲੂਕ ਦੇਣਾ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ੁੱਠ ਰਾਜ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਸੂਚੀ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੂਚੀ 'ਐਸ' ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 85 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੱਥੀ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕਤਾ. ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 85 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਅਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਡਿਊਲ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਲੰਮੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਯੁਕਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਨੱਥੀ 'ਏ' ਸੂਚੀ 188 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ। ਉਹ ਸੂਚੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਪਿੰਜੌਰ, ਪਿੰਡ ਬਰਨਾਲਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਦਗਫ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਪਹੇਲੀ (ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ 1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1935— *ਮਹੰਤ ਲਫਮਣ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ*) ਨਾਲ ਹੈ। ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 165 ਅਤੇ 166 'ਤੇ ਦੋ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਸੁਨਾਮ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਛਾਜਲੀ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਆਈਟਮਾਂ (ਕ੍ਰਮ ਨੰ. 165 ਜਾਂ 166) 1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1198 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। - *ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਆਈਟਮ ਨੰ. 36* ਸੂਚੀ 'ਏ 1' ਵਿੱਚ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਧਮਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ (ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ)" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।, ਤਹਿਸੀਲ ਨਰਵਾਣਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ (ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ, 1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1925 ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਹੈ— *ਮਹੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ*)। ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਨੱਥੀ 'ਬੀ' ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਛੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 85 ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮਦ ਨੰਬਰ 3 ਸੀ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਧਮਤਾਨ ਸਾਹਿਬ। ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਭਾਵ, ਪਿੰਜੌਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਛਾਜਲੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੂਚੀ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਭਾਵ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਅਨੈਕਸਚਰ ਆਰ.ਐਲ.) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 28 ਮਾਰਚ, 1958 ਨੂੰ 1959 ਦਾ ਐਕਟ 1 ਦਾ ਬਿੱਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿੱਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ (1959 ਲਾਹੌਰ ਲਾਅ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, ਭਾਗ IX। ਪੰਨਾ 1): -

“ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਲਟ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925, ਲਾਗੂ ਸੀ, ਪੈਪਸੂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਐਮਐਲਸੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ

ਇਹ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925, ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਰਾਜ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸ. ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

8 ਅਪਰੈਲ, 1958 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਲੰਮੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਤੀ 29 ਨਵੰਬਰ, 1958 ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਮਿਤੀ 27 ਦਸੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਫਿਰ 1959 ਦਾ ਐਕਟ I ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 8 ਜਨਵਰੀ, 1959 ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, 1959 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ 1 ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ "ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ" ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 85 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬੋਰਡ, ਭਾਵ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 1959 ਦੇ ਐਕਟ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। 1959 ਦੇ ਐਕਟ 1 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਮੂਲ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1959 ਦੇ ਐਕਟ 1 ਤੋਂ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। : ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 304 'ਤੇ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਛਾਜਲੀ ਦੀ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਤਹਿਸੀਲ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ," ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 314 'ਤੇ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ", ਧਮਤਾਨ ਵਿਖੇ। ਤਹਿਸੀਲ ਨਰਵਾਣਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਅਤੇ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 249 "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜੌਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਪਹੇਲੀ," ਪਿੰਜੌਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਕੰਡਾਘਾਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਆਦ 19'26 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ "ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ" ਲਈ। ਧਾਰਾ 148-ਏ ਨੇ *ਫਰਮਾਨ-ਏ-ਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ* ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਬੋਰਡ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab, etc. (Narula, J.)

ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਅਗਲਾ ਸੋਧਣ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਉਹ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰ. 1959 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰ. 10। ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ 30 ਮਾਰਚ 1959 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਗਜ਼ਟ ਐਕਸਟਰਾਓਰਡੀਨਰੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ, ਇਕੱਲੀ ਆਖਰੀ ਆਈਟਮ ਸਾਡੇ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ: -

“ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਮੂਲੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। T ਉਸਦਾ ਬਿੱਲ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1959 ਦੇ ਐਕਟ 10 ਨੂੰ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1959 ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ, ਅਤੇ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1959 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਲਈ, ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੂਲ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 314 ਦੀ ਥਾਂ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ ਧਮਤਾਨ ਵਿਖੇ ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ, ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਨਵੀਂ ਆਈਟਮ, ਜੋ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਧਮਤਾਨ ਦੀ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ, ਤਹਿਸੀਲ ਨਰਵਾਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਸੂਚੀ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ, ਭਾਵ, 1959 ਦੇ ਐਕਟ 1 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ "ਧਮਤਾਨ ਵਿਖੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇੜੇ ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ" ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ, ਸਖੇਪ ਹੈ, ਪੇਪਰੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ।

ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1966 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 514। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

Iਹਾਲਾਂਕਿ 111925 ਐਕਟ ਉਦੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 ਅਤੇ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ . 1959 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਆਈਟਮਾਂ ਉਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਹਨ;

(2) ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਨ:-

(i) ਜਿਹੜੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਤੋਂ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਿੱਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ;

(ii) ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਤੋਂ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(iii) ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ, ਇਸ ਲਈ, (ਉਹ ਐਕਟ) ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ;

ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ: -

(iv) ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਭਾਵ, ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਅਨੁਸੂਚੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ; ਅਤੇ

(v) ਭਾਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਝਦਾਰ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੈਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(3) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੇਵਲ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਗੀਕਰਨ ਆਪਹੁਦਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(4) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਦੋ ਨਿੱਜੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਭਾਵੀ ਝਗੜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਕੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਮ ਉਪਾਅ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

- (5) ਧਾਰਾ 3(4) ਅਤੇ 7(5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕੁਝ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਨਿਰੋਧਕ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬ- ਸਟੈਟਿਵ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮ;
- (6) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (4) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1)(f) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।) ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਆਮ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ;
- (7) ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਤੋਂ 7 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 26 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਸੱਤ ਬਿੰਦੂ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ (1922 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂ 1935, ਅਤੇ 1964 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 1198 ਅਤੇ 1925) ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜਵੇਂ ਬਿੰਦੂ (ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਪੱਟੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ 50 ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ) *ਮਹੰਤ ਧਰਮ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ* (1966 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 514) ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਵੱਲ ਸੋਧਿਤ ਸਨ; ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਸ ਹਮਲੇ ਲਈ ਸਹੀ ਆਧਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਠੋਸ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 19 ਅਤੇ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ 9 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਫੋਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ; ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ “ਗੁਰਦੁਆਰਾ” ਸ਼ਬਦ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। , ਜਿਵੇਂ: -

- (i) ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਕਾਲਮ 5 ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ) ਵਿੱਚ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ:

- (ii) ਭੌਤਿਕ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁੰਜ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਬਣੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ
- (iii) ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਨਾਲ ਭੌਤਿਕ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਕੇ ਗਰਗ ਨੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪਣਾਇਆ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸ਼ਬਦੀ ਨਾਲ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ (ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ) ਸ਼ਬਦ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨੰਗੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਭੌਤਿਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਅਰਥ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਰ ਇੰਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ; ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵ, ਅਮੂਰਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜੋ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ-

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ing ਐਕਟ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਕੱਤਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ, ਜਾਂ, ਵਧੇ ਹੋਏ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ ਦਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ - ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਆਵਰਤੀ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਗਲ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਾਮ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦਾ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਗਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ "ਪਾਗਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"; ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਖਿਆ .—ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਅਗਲੇ ਭਾਗਾਂ ਲਈ; ਸਮੀਕਰਨ "ਪੰਜਾਬ" ਦਾ ਅਰਥ ਰਾਜ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੀ 'ਅਨਜਾਬ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗਾ।

- (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਜਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਲ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਰਡਿੰਗ ਸੂਚੀਆਂ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, '%7 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਹਨ (1) ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਅਤੇ ਹਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਅਤੇ ਹਰ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਸੋਲ ਮਿਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਇਸਦੀ ਸੂਚਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- (3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੀ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ; ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਗਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਨੌ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

- (4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸੂਚੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।
- (5) ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਸੂਚੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੇਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- (5)(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਕੱਤਰ ਤੱਕ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ, ਵਧੇ ਹੋਏ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਉਪ ਸੈਕਸ਼ਨ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅਜਿਹੀ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ।
- (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏਗਾ। ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਆਧਾਰ।
- (3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਤੋਂ 5 ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਅਧੀਨ ਬਿਨੈਕਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। " ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਵਿਜ਼ਨ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜੋ ਵੀ ਠੋਸ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3(1) ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਅਧੀਨ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਮੂਰਤ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੂਰਤ ਭੌਤਿਕ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀ, ਭਾਵ, ਅਸਲ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ, ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅੱਖ, ਇੱਟ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ [ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਰਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਨਹੀਂ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ]]: -

ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਸ੍ਰ. ਨੰ. ਸੈਕਸ਼ਨ
ਏਸੀ ਟੀ

(1) 3(1)

... “ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ --- ਸਾਰੇ ਮੌਨੇ ਵਿੱਚ
ਆਵਰਤੀ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟੈਰੀ
ਐਡਿਸ਼ਨਸ -----ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

- (ii) 3(1) , ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ।"
- (iii) 18(1) ... " ਅਤੇ - - ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ---ਸਬੰਧਤ ਹੈ"
- (iv) 23 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ।"
- (v) 25 ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ
- (vi) 26 ... "—ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ,
- (vii) 27 ... " ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜਾਂ ਤੋਹਫੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ
- (viii) 27 ... "- ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ"
- (ix) 28 ... "ਸੰਬੰਧਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ"
- (x) 30(i) ... "—ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਇੱਕ ਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਿਓਰਾ ਦਾ ਹੈ।"
- (xi) 106 "ਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ f> ਦੀ ਆਮਦਨ
- (xii) 125 " ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।"
- (xiii) 130(1) & (4) ... "-----ਪ੍ਰੋ ਦਾ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪਰਟੀ, ਐਡਮੋਸਟ ਫੰਡ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਆਮਦਨ।"
- (xiv) 133

“ ----ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀ —*— ”

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

- (xv) 138 .. " ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਸੂਚਿਤ
ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਦੂਰੀ ਸਿੱਖ
ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਨੂੰ
ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ -----ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ
ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ "। ਸਹਾਇਤਾ
- (xvi) 144 ... " -----ਸਮਝਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਨੂੰ
ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ -----ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ
ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ "। ਸਹਾਇਤਾ

ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਤ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੱਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

- (a) "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ" (ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮਾਂ ਨੰ. i, iii, vi, x, xiv ਅਤੇ xv);
- (b) "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ" (ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ ਨੰ. 2);
- (c) "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ" (ਆਈਟਮ ਨੰ. iv) ਜਾਂ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਫੰਡ" (ਆਈਟਮਾਂ ਨੰ. v, xi, xii, xiii ਅਤੇ xiv);
- (d) "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜਾਂ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ" (ਟੇਬਲ ਦੀ ਆਈਟਮ ਨੰ. vii);
- (e) "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ" (ਆਈਟਮ ਨੰ. ix);
- (f) "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਇਦਾਦ" (ਆਈਟਮ ਨੰ. xvi);
- (g) ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ (ਆਈਟਮ ਨੰ. viii)।

ਜੇਕਰ ਸਮੀਕਰਨ, "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਜਾਂ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਜਾਂ "ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਆਮਦਨ" ਜਾਂ "ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਜਾਂ ਤੋਹਫ਼ਾ" ਜਾਂ "ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਇਮਾਰਤ", ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਕਮਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੋਹਫ਼ਾ ਜਾਂ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਨਾ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਲਈ। ਵਿਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਸੈਕਸ਼ਨ 27 "ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ" ਜਾਂ "ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਹਨਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਲਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸੰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੀਵਤ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਨਕਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਸਲੀ। ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ, ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਰਲ ਜਵਾਬ—“ਭੌਤਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਹੈ?” ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ— "ਸੰਸਥਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ।" ਇੱਟਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਬਿਜਨ ਕੁਮਾਰ ਮੁਖਰਜੀ "ਦਿ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਆਫ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ" (1962-ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 35 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੱਠ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਤੋਹਫਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਆਰਡਰ, ਸੰਪਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਕਲੀਸਿਯਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਬੀਡ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਖਰਚਣ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣਗੇ।.....

ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸਮੂਹੀ ਲੇਖਕ

.....
 ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਲਟੀਸ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ, ਸਤਰਾ, ਆਦਿ, ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਣਮਿਥੇ ਗਿਣਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਹੈ। ਬਾਨੀ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਬਣਦਾ ਹੈ? (ਦੁਬਾਰਾ ਪੰਨਾ 37 'ਤੇ) “ਇਸ ਲਈ, ਮਲਕੀਅਤ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰੋਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਬੁਨਿਆਦ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰੋਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਿਤ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਮੂਰਤੀ ਨਕਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ. ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮਟ, ਚੇਲਟਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਚਾਰ ਉਹੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਪਤੀ ਖੁਦ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਪੰਨਾ 38) ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਵੇ। ਬਣਾਇਆ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੱਠ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ...

ਆਖਰਕਾਰ, ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮੂਲ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਲਮੰਡ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ 'ਇਹ ਓਨੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ' ਅਤੇ ਉਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਸਾਹ ਲਵੇਗਾ, ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰੂਪ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ
..... ਹੈ

(ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼, ਬੇਕਰ ਅਤੇ ਡੁਗਲਿਟ ਵਰਗੇ ਲੇਖਕ), ਅਧਿਕਤਮ "ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ" ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਪਤੀ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ 'ਉਦੇਸ਼' ਜਾਂ 'ਉਦੇਸ਼' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ' ਨਾਲ ਹੀ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ। ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਵਿਅਕਤੀ" ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
..... ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇ ਰਾਜ ਉਸ ਬੁਨਿਆਦ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਏਜੰਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਰੋਮਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸੀ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼, ਬੇਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੰਨਣਯੋਗ ਸਕੀਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਆਂਇਕ ਸੱਚਾਈਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ
ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਨਿਆਂਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਠ ਅਤੇ ਸਤਰਾ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋਹਫੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਾਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ ਜੋ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਮੁੱਚੀ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਦੇਵਤਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। " ਪੰਨਾ 40 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਦਾਨੀ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੂਰਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ।

ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਤ ਸੰਪਤੀ ਨਿਵਾਸ ਹੈ।" ਪੰਨਾ 41 'ਤੇ, ਇਹ ਮੁਖਰਜੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ- "ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਡਾਇਟੀ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦਾਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ।" ਪੰਨਾ 142 'ਤੇ, ਲੇਖਕ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ- "ਹਿੰਦੂ ਮੂਰਤੀ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਵਿਚਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਮਸਜਿਦ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (2) ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਮਸਜਿਦ, ਯੰਗ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ (ਪੰਨਾ 374 'ਤੇ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਖਿਆ: -

“ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ (ਪਰ ਪੱਥਰਾਂ, ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਦੀ ਬਣੀ ਇਮਾਰਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ) ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਮਹੋਮੇਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਿੱਤਰ ਸਦੀਵੀ ਹੈ। ਮੁਦਈ 1 ਲਈ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਵਿੱਤਰ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੰਪਤੀ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਸਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਰਾਈਟ ਬਨਾਮ ਇੰਗਲ (3) ਅਤੇ ਰੈਗ ਬਨਾਮ ਸਰ ਟਰੇਅਰਜ਼ ਟਵਿਸ (4) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪਵਿੱਤਰ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੋਈ ਐਕਟ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਮਹੋਮੇਡਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਿੱਤਰ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਇੱਕ ਐਕਟ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।”

- (2) ਏਆਈਆਰ 1938 ਲਾਹੌਰ 369 (ਐਫਬੀ)।
- (3) (1885) 16 QBD 379.
- (4) (1869) 4 QB 407.

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਸਜਿਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਪੰਨਾ 375): -

“ਮਸਜਿਦ ਰੱਬ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਪਰ ਦੇਵਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ - ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹਰ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਸੰਪੱਤੀ' ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ 'ਰੱਬ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ' ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ; ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਸਜਿਦ ਸੰਸਥਾ (ਨਿਆਇਕ ਵਿਅਕਤੀ) ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ 'ਜਾਇਦਾਦ' ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ 'ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ' ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਵਿਅਕਤੀ - ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਹੈ - ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 13, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸਨ ਐਕਟ, 1905 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਸਜਿਦ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (5) ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ (ਪ੍ਰਤੀ ਸਰ ਜਾਰਜ ਰੈਕਿਨ) ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (ਪੰਨੇ 121 ਅਤੇ 122 ਉੱਤੇ): —

“ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਣੇ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹੋਮੇਡਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ (ਸੀਐਫ. 7 ਆਲ - 822 ਪੰਨਾ 841-2, ਪ੍ਰਤੀ ਮਹਿਮੂਦ, ਜੇ.) ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿ ਉਹ ਮਹਿਮੂਦ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਹੋਮੇਦਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਬੂਤ ਦੇ. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮਹੋਮਦਾਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਬਹੁ-ਦੇਵਵਾਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

(5) ਏਆਈਆਰ 1940 ਪੀਸੀ 116.

ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ ਜਾਂ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੈਬੇਟ ਵਿੱਚ ਹੈ: 31 IA 203।

ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਸ਼ੰਕਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਸੈਦ ਅਹਿਮਦ (6) ਜਿੰਦਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹੁਸੈਨ ਬਖਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਸੱਮਤ ਬਖਤਿਆਰ (7) ਅਤੇ ਮੌਲਾ ਬੁਖਸ਼ ਬਨਾਮ ਹਾਫਿਜ਼-ਉਦ-ਦੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (8) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ, ਸਰ ਜਾਰਜ ਰੈਕਿਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ: -

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਸਜਿਦ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਆਖਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਕੇਸ 'ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਐਪਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਮੂਰਤ ਨੂੰ ਹਾਈਪੋਸਟੇਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਰ ਜਾਰਜ ਰੈਕਿਨ ਨੇ ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਰਾਖਵੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਯੰਗ, ਸੀਜੇ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਠੋਸ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ - ਵੀ.

(6) 153 ਪੀਆਰ 1884

(7) 59 ਪੀਆਰ 1914

(8) ਏਆਈਆਰ 1926 ਲਾਹੌਰ 372

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਜੇਨਕਿੰਸ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਮੁਕਰਜੀ, ਜੇ.) *ਬਿਜੋਯਚੰਦ ਮਹਾਤਾਬ ਬਨਾਮ ਕਾਲੀਪਦਾ ਚਾ! terjee* (9); ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੂਲ ਨਲ ਬਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇਰਾਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਾਰੰਗਦੇਵਾ ਫੇਰੀਆ ਮੱਤਮ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਗੌਡਰ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ (10), ਬਚਾਵਤ, ਜੇ., ਵਿਚ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਬਚਾਵਤ, ਜੇ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ (ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 6) ਕਿ ਮਠ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ ਵਾਂਗ ਮਠ ਇੱਕ ਨਿਆਂਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਦੇਣਦਾਰ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਣਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ - "ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਸਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇਵਤੇ ਜਾਂ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮਠ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। "ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਮੱਠਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਲਾਭ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਚੇਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।" (ਪੰਨਾ 293 'ਤੇ ਮੁਖਰਜੀ)। ਇਸ ਲਈ, *ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ* (10) (*ਸੁਪਰਾ*) ਦੁਆਰਾ *ਸਾਰੰਗਦੇਵ ਪੇਰੀਆ ਮਾਤਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮਾਸਵਾਮ* ਆਈ ਗੌਡਰ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੱਠ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮਠ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਠ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ।

ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਕੇ ਗਰਗ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ 1952 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 101 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 20 ਦਸੰਬਰ 1954 ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ- *ਮਹੰਤ ਪੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੰਦ ਗਿਰੀ ਗੋਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਹੀਰਾ ਲਾਈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀਰਾਨੰਦ ਗਿਰਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* (11) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਟਾਈਲ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: - •

“ਇੱਥੇ (ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ) ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮੱਠ ਦੇ ਜਨਤਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ।

(9) ILR (1914) 41 ਕੈਲ. 57.

(10) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1603

(11) CA, 1952 ਦੇ ਨੰਬਰ 101 ਨੇ 20 ਦਸੰਬਰ, 1954 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਇੱਕ ਮਠ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਦਾ. ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅੰਨਦਾਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਮਾਰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ

"ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀਆਂ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੱਠ ਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਂਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਠ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ। ਮੁਸਲਿਮ ਪੂਜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਮਠ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੋਈ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇੱਠਾਂ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੂੰ।

ਦੂਜਾ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 5(1) ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਭੌਤਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਰਣਨ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰ ਇਵਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਇੰਚ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇੰਚ 'ਤੇ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ" ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੇਤਕੀਤਾ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ" ਨੂੰ ਇੱਕ "ਸੰਸਥਾ" ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ।

ਇਹ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 29 ਜਨਵਰੀ 1929 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਕੋਲਡਸਟ੍ਰੀਮ, ਜੇ. (ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿਸਿੱਧ ਜੱਜ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੂਪੜ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਮਾਰਤ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਆਈਟਮ ਨੰ. 233 'ਤੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਇੱਕ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਇਮਾਰਤ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ - ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਛਾਪਦਾ ਸੀ। ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਮੁੱਦੇ ਸਨ: -

- “(1) ਕੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਰੂਪੜ, ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿਚ ਨੰਬਰ 233 ਵਿਚ ਹੈ, ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਸਹੀ ਹੈ? ਅਤੇ
- (2) ਕੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਹੈ?

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਦੇ ਨੰਬਰ 233 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਰੂਪੜ ਦੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ, ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਕੋਲਡਸਟ੍ਰੀਮ, ਜੇ. ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ: -

“ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੰਬਰ 233 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪੱਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਰੂਪੜ, ਨੰਬਰ 233, ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਰਟ ਆਈਲਫ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਜੇ ਇਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੁਆਰਾ, ਫਿਰ ਉਹ ਸਥਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 3(2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ: *tb* ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਮੇਤ

ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੰਬਰ 233 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 892 ਸੀ, ਮਿਤੀ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1926। ਉਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਇਮਾਰਤ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਹੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ। ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਇਮਾਰਤ ਮੰਦਰ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੂਪੜ ਦੀ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੂਪੜ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੰਬਰ 233 ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2933 ਮਿਤੀ 9 ਸਤੰਬਰ ਦਾ ਸੀ। 1926. ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੂਪਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਧਾਰਾ 3(1) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਲਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਨਾ ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਖੁਦ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਕਿੰਨੇ ਸੱਚ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਭਗਤ

ਮਹੰਤ ਲਚਨਲੈੱਲ ਦਾਸ ਚੇਲਾ ਮਹੰਤ ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਆਦਿ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਸਿੰਘ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(2) ਦੇ ਤਹਿਤ "ਜਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ 'ਸੂਚੀ ਇਤਸੇਟੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਥਾਨ'। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ 'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਸਹੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿਚਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ,' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1926 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 892 ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਫ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੰਬਰ 233, ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਦਾਅਵੇ ਸੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਅੰਤਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ - ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3(1) ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇੱਥੇ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 5 (3) ਅਤੇ 32 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 5 ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 (1) ਅਧੀਨ ਸੂਚੀ ਸੌਂਪ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੀ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। - ਉਪ-ਧਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਾਈ-ਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹਟਣਾ ਹੈ। "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖੁਦ" ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ। ਇਹਨਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ; ਉਹ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖੁਦ" ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖੁਦ" ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਾ 3(1) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾ (ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਹਾਊਸ ਐਂਡ ਹੋਵੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਇਮਾਰਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ) ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਮਾਰਤ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਲੰਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੀ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਾਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 429S ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਤੀ 12 ਅਕਤੂਬਰ, 1925, 'ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਸੂਚੀਆਂ ਲਈ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਤੇ ਹੱਦਾਂ" ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵਰਣਨ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਥਿਤ ਗਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਸਬਮਿਟਰ ਦਾ ਹੈ। ਸ: ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬੀਅਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਫਾਰਮ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਕੱਲਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 5(1) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਾਂ ਝੂਠਾ ਹੈ, ਇੰਨਾ ਚਿਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ (ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ) ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 'ਖੁਦ ਗੁਰਦੁਆਰਾ' ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨੰਬਰ 233 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਭੌਤਿਕ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ - ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਲਡ ਸਟ੍ਰੀਮ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਆਈਟਮ 233 ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੂਪ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੰਸਥਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਲਡਸਟ੍ਰੀਮ, ਜੇ.

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਮਹੰਤ) ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (12)। ਹੈਰੀਸਨ, ਜੇ.» ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਬੁੱਢਵੇਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਜੇ., ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੱਖਿਆ ਗਿਆ :-

“ਉਹ (ਮਹੰਤ) ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 3(4) ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 5(1) ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਰਥਹੀਣ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ, ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਕਿ ਇਹ ਬੇਲੋੜੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। T¹ ਨੂੰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ - ਇਸਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇਗਾ।

i

ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ। ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮਿਸਟਰ ਪੇਟਮ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਐਸਜੀ-ਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸ਼ਰਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ (ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਉਹ ਬਾਕੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਸ ਤੱਥ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਰਦੁਆਰੇ' ਦੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਧਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 2 ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ('ਸ਼ਡਿਊਲ I' ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ)। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੋਂਦ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਮਿਸਟਰ ਪੇਟਮੈਨ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੋਇਲਟਵਿੰਗ ਨਤੀਜਾ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ SGPC ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਤਰੀ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਕ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੱਖਣੀ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖੇਤਰ ਹੁਣ ਪੂਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 5(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਅੱਧ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਦੂਜੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੂਪਰ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਗੁਰਦੁਆਰਾ' ਸ਼ਬਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ 2, ਜੋ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇੱਥੇ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ: ਕੀ ਧਾਰਾ 5(3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਪੂਰੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜਵਾਬ, ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਹ ਅਰਥਹੀਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੇ। ਉਹ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ੩। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਐੱਚ' ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ (ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਨੂੰ 'H' ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)।

ਹੁਣ, ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ? ਮਿਸਟਰ ਪੇਟਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਟੈਸਟ ਅਸੰਭਵ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਨੇ ਬੇਅ ਡਾਊਨ ਲਈ ਦੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ; ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ - ਕਿਸੇ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇੱਕ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਗਲਤੀ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜੀਮਿਆ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। 5(3), ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਜੇ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 5(1) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪੂਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ C ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਵਾਸੀ ਪੈਡੀਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰੂਪ ਕੇਸ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਆਈਟਮ 233 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੋਲਡਸਟ੍ਰੀਮ, ਜੇ., ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 5 (1) ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਭੌਤਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ* ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਜੋ - ਭੌਤਿਕ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਾਵਾ ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਡਾ: ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਮ ਲੇਲ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੋਰ (13)।

ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਜੱਜ ਬਖਸ਼ੀ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਗੁਰੂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ, ਜੇ., ਉਸਦੇ ਨਾਲ) ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

(13) ਏਆਈਆਰ 1939 ਲੱਖ. 239.

• Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab, etc. (Narula, J.)

ਵਾਰਡਾਂ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਥਾਮਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪੰਚਵੀਨ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੰਗਸਰ ਪੰਚਵੀਨ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਮੇਟੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ (14) ਨੰਬਰ 164 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

“ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 19 ਜਨਵਰੀ, 1934 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਤੰਬੂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਫਰਮਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਸਨ। ਇਹ ਫਰਮਾਨ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ, ਜੋ ਕਿ ਲਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੰਗਸਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੇ, ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਮਾਰਤ ਸਮੇਤ, ਸੰਯੁਕਤ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ 19 ਜਨਵਰੀ, 1934 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੂਹ ਅਤੇ ਦੋ ਇਸ਼ਨਾਨ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ, ਇਸ ਲਈ, 28 ਫਰਵਰੀ, 1935 ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ-ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹਵਾਲਾ, ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਦਾਅਵਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਗੈਰ-ਸ਼ਿਡਿਊਲ 1 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਚਾ-ਰੈਕਟਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਰੂਪੜ ਕੇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਕੇਸ (ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਰੀਸਨ, ਜੇ.) ਵਿਚ (ਮਹੰਤ) ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (12) (ਸੁਪਰਾ)), ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ ਹੈ

(14) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਲਾਹ. 161.

ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕੇਸ. ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਲਡਸਟ੍ਰੀਮ, ਜੇ.) ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। .

ਤੀਸਰਾ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 5(1) ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 1929 ਵਿੱਚ ਅਤੇ 1941 ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ 1959 ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੋ ਪੋਜੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਲਈ ਕ੍ਰੇਜ਼ ਐਨ ਸਟੈਚੂਟ ਲਾਅ (ਦਾ ਪੰਨਾ 133) ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦਾ ਪੰਨਾ 141): -

“ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ , ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਉਲਟ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਗੀਆਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ”

ਚੌਥਾ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 (ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ) ਹੋਰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਾਧੂ 'ਪ੍ਰਬੰਧ' ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ (ਸ਼ਡਿਊਲ II ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ)। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 5(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਹੱਦ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ

• Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab, etc. (Narula, J.)

• ਢੰਗ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸਮੇਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਖੁਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ • ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।) ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਲਈ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

* & 343E:
ਫੀਮੋ. 6 ਐਮ

ਗੁਰੂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਨਿਪਟਾਰੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚੀ I ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ), ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ (ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਹਨ) ■ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਭੌਤਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਸਦੇ ¹ ਐਲਫ 'ਤੇ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (i) 'ਧਾਰਾ 9(2) ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ (ii) ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ -ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (2)। ਟੀ ¹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੌਤਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(4) ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 9(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਤਾਂ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਮਹੰਤ) ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (12) ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਧਾਰਾ 3(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਇਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਕਿਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਤੇ 10) ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਨੂੰ ਇੱਠਾਂ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ I (ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ "ਸੰਸਥਾਵਾਂ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ - ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 3(2) ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੰਬੰਧੀ ਅਪਵਾਦ ਕੇਵਲ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਨਾਮਿਤ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੱਤਵਾਂ, ਇਹ ਕਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾਪੂਰਣ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਵਰਸਲਿਪ ਦੀ ਥਾਂ ਵਾਲੀ ਭੌਤਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਥਿਤੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਲਈ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ" ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ "ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ," ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ। ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਾਹਜ - ਯੋਗਤਾ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 28 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਸਮਝੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦੋ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ। ਉਸ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 28 ਅਧੀਨ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ (ਐਸਜੀਪੀਸੀ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 94-
ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੌਖ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ
ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇੱਕ
ਨਿਆਂਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿਚ
ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਤੀਜਾ
ਨਿਆਂਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜੀਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ
ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਸਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ
ਕਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ; ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇ। W¹ ਇੱਥੇ
ਸੰਖਿਆਕਾਰ ਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਥਾਈ
ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ, ਹੱਥ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਬਾਇੰਡਿੰਗ
-----ਐਸ.ਜੀ.

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਉਹ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਗੇਟ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹਨ " (ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ
ਕਾਨੂੰਨ, ਸਾਈਮੰਡਸ
ਐਡੀਸ਼ਨ, ਸਫ਼ਾ 28 ਪੈਰਾ 45)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ
ਨਿਆਂਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਬਲ
ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਮੱਠਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਟੀ¹ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ "ਉਦੇਸ਼" ਜਾਂ "ਵਿਚਾਰ" ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਟੀ¹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ
ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਕਹਿਣਾ ਇੱਕ ਭੁਲੇਖਾ ਹੋਵੇਗਾ। T¹
ਉਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਮਸਜਿਦ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ,
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (5) ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ
ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ
ਅਧਿਕਾਰ। ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਧੀਗਤ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ
ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੀ
ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ! ਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ
ਸੰਸਥਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ
ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ

ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦੋਸਤ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੌਣ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਿਆ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥਾ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੇਗਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।

. ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਸਾਰੇ ਅੱਠ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ (ਮਹੰਤ) ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (12) ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (14) ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਸੌਦੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਰੱਖਾਂਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਠੋਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਖੋਜ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਉਪਨਾਮ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਲਈ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਕੋ ਇਕ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭੌਤਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। . ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ erty. ਧਾਰਾ 5(1) ਦੀ ਇਸ ਉਸਾਰੀ (ਜੋ ਕਿ 1929 ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਦੇ ਵੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ) ਦੀ ਇਸ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਸਮੇਤ, ਭਾਵੇਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 3 ਤੋਂ 5 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 7 ਤੋਂ 10 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ।

ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚਾਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ-(i)

- (i) ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

1959 ਦਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ 1925 ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਅਤੇ 1959 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸੋਧ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਉਪਬੰਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਵੈਧ ਸੀ;

(ii) ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 3 ਤੋਂ 6 ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 7 ਤੋਂ 17 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਵ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 1959 ਦੇ ਐਕਟ 1 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਆਖਰਕਾਰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਭਾਵਿਤ ਹਮਲੇ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ;

(iii) ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 (ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਾ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ) ਦੇ *ਵਾਇਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।* ਦਰਅਸਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 38 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(iv) ਕਿ ਕੇਸ 0" (*ਮਹੰਤ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ* (121) ਅਤੇ *ਗੁਰੂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (14)*) ਦਾ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ;

(v) ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਆਮ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ (ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ) ਨਾਲੋਂ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਹੈ। ^{ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ}, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ — *ਸੈਕਸ਼ਨ 12*) ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ 1908 ਦੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ^{ਅਪੀਲ} ਫੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ (ਸੈਕਸ਼ਨ 34) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਹੈ; ਅਤੇ

(vi) *ਲਫ਼ਮਣ ਦਾਸ (CW 1935 of 1962)* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। *ਲਫ਼ਮਣ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ* ਸਾਬਕਾ ਤੰਬੂ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੂਸਰਾ ਮਾਮਲਾ 'ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ' ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਆਰ.ਕੇ. ਗਰਗ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁੱਢਲੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਧਾਰਾ (ਆਰਟੀਕਲ 14) ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੈਟ ਟਿਊਟਰੀ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਦਾਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (CW 514 of 1966) ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਪਾਹਜ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਬੇਲੋੜੇ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਰਜਾ ਦੀ ਬੇਕਾਰ ਬਰਬਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਚਰਨਜੀਤ ਲਾਈ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (15) ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 59 ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਸਭਾ: -

- (1) ਵੀ.ਐਸ. ਰਾਈਸ ਐਡ ਆਇਲ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਆਇ (16), 1788 ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀ ਪੀ.ਬੀ. ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ, ਸੀ.ਜੇ.; (ਪੈਰਾ 22): -

“ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਖਾਸ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਵਿਤਕਰੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਤਕਰਾ

(15) ਏਆਈਆਰ 1951 ਐਸਸੀ 41.

| (16) AIR 1964 SC 1781.

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਉਸ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੂਹ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ* ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।”

(2) ਕੋਚੀਨ ਦੇਵਸੀਕੋਮ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ, ਤ੍ਰਿਚੂਰ ਬਨਾਮ ਵਾਮਨ ਸੇਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (17) 1987 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਾਹ, ਜੇ. (ਪੈਰਾ 15): -

“ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ **ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ** ਤਿੰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਨਮੀਜ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਤਕਰਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸਾਪੇਖਿਕ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ, ਉਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ **ਸਾਬਕਾ** ਤੰਬੂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਨਮ-ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਜੇਨਮੀਜ਼ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਨਮੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਟੈਰਿਫ ਲਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਸਟਮਡ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਅੰਤਰ 'ਤੇ। ਜੇਕਰ ਰਾਹਤ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਾਲਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਜ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਝੂਠ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਵਸੀਕੋਮ ਬੋਰਡ ਦੀ ਦਲੀਲ ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਨਮੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ

(17) ਏਆਈਆਰ 11966 ਐਸਸੀ 11980।

ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਠਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕਨਾਮ-ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦੇਰ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ ਹੈ।

ਉਠਾਏ ਗਏ ਸੱਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਫੀਲਡ ਹੁਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 3 ਤੋਂ 6 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 7 ਤੋਂ 17 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਤਕਰਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਤੋਂ 5 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਤੋਂ 10 ਅਤੇ 16 ਅਤੇ 17 ਹੁਣ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

"7. (1) ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜਾਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਉਪਾਸਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਜਾਂ, ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਵਧੇ ਹੋਏ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਕੱਤਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।
ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਗੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਧੀਵਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਨਿਵਾਸੀ ਸਨ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਮੇਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਵਰਤੀ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਦਰਾ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਗਿਆਨ: ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਗਲ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦਾ ਨਾਮ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਗਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਾਗਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ

ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਹਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ ਅਤੇ: ਹਰ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਗੇ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। :

ਐੱਮ

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ।

(4) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਮਿਤ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਗਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ।

(5) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2), (3) ਅਤੇ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

8. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 21 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੀ ਜਾਂ, ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਕੱਤਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰ b ■ ਜਨਵਰੀ, 1920 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਾਂ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 1 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵੀਹ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਾਂ, ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਠਜਿਠਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਨਿਵਾਸੀ ਸਨ।

- S. (1) .ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇ।
- (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।
- (10) (1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਕੱਤਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ।
- (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ <(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 1 ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਜ਼ਾਬਤਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗਾ।

- (3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ।, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,

16(1) ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(2) ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ-

- (i) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਜਾਂ ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ; ਜਾਂ
- (ii) ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕੁਝ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਜਾਂ
- (iii) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਜਾਂ
- (iv) ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ, ਸੰਤ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ

ਸਿੱਖ, ਧਾਰਾ 76 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ

- (v) ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ;

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- (3) ਜਿੱਥੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ, ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਬਸ਼ਰਤੋਂ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇ ਧਾਰਕ ਦਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਨਵਰੀ, 1920, ਜਾਂ, ਨਵੰਬਰ, 1956 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਬਕਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੇ ਜਨਵਰੀ, 1920 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਰਹਿਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਾਂ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਵੰਬਰ, 1956 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ, ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

- (17) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ, ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਕਰੇਗਾ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ।

ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 'ਤੇ 41 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

- (1) ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਅਗਲੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।
- (2) ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਜਨਤਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਲਈ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

- (3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਗਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

(4) ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸੋਧ ਵਿਚ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ।

(5) ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 134 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਂਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) 25 ਦੇ ਉਪਬੰਧ , ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੀ।"

ਪਹਿਲਾ ਵਿਵਾਦ ਜੋ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਚਰਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਫਲ ਜਾਂ ਡਿੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮਨਮਾਨੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਧਿਆਇ II ਅਤੇ III (ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ) ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਆਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਹਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ 1959 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ (ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਕੱਲੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ , ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 7 ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਧਾਰਾ 38 ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ - (1) ਦੀ ਧਾਰਾ 7. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 38, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 38 ਉਦੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 3 ਤੋਂ 17 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੈੱਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈੱਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 38 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਾਕੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਧਿਆਇ II ਅਤੇ III ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 38 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, (ਭਾਵ, 1959 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਸ਼ੀਠਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਐਲਾਨਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ), ਇਹ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਲਈ. ਸੈਕਸ਼ਨ 38 ਆਮ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਪਹੁਦਰੇ ਵਿਤਕਰੇ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ, ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 38, ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਸਥਾ - ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਮ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੰਸਥਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਥਿਤ ਵਿਤਕਰੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਕੇਸਾਂ (ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਤੋਂ 6) ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਤੋਂ 10) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਹੁਦਰੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦੋ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਧਰਮ ਦਾਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

- (a) ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਤੋਂ 10 ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 5(1) ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ
- (b) ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਧਾਰਾ 3(1) ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣਾ। ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ (ਏ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ (ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਤੇ 10) ਵਿੱਚ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀਬੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਸਮੇਤ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਪਰੋਕਤ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਕੁਝ ਸਮਝਦਾਰ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਦੋ ਸਵਾਲ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਸਬੰਧ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ, ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ, (ਬਿੰਦੂ (ਬੀ)) ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਦਾਲਤ। ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਇਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗਰਗ ਨੇ ਜੋੜੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੌਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ। ਦੇਹਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (18), 1609 ਵਿੱਚ, ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ ਢੁਕਵੀਂ ਸੋਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਓ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਚਰਨਜੀਤ ਲਾਈ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (15) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ :-

“ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ v/e ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦੁਰਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸਵਾਲ ਨੂੰ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹੇ ਹਲਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੋਝ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।, ਜਿੱਥੇ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ - ਹਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।”

ਅਤੇ ਅਮੀਰੁੰਨੀਸਾ ਬੇਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਿਬੂਬ ਬੇਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (19) ਵਿੱਚ, 85: -

“ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਕਿਸਮਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(18) ਏ.ਜੇ.ਆਰ. 1961 ਐਸਸੀ 1602

(19) ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 91.

ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਖਾਸ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਕੋਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਜਾਂ ਇਲਾਜ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਧਾਰਾ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰੇ ਲਈ 'ਪ੍ਰਤੀ ਸੇ' ਮਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਐੱਮ. ਕੇ. ਰੰਗਨੇਥਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 'ers (20,) ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਜਕ ਨੂੰ ਕੰਮ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹੀ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲਤਾ ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਸਰਦਾਰ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (21) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਿਆਣਪ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਨੋਰਥਾਂ 'ਤੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇ ਕਿ ਇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਹਾਰਾ, ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ (ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨਿਊਪੋਦਰ ਨਾਥ ਬਾਗਚੀ (22) , ਏ ਕੇ ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਮਦਰਾਸ (23) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਸ

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਲਈ ਸ.

- (20) ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 604.
- (21) ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 860
- (22) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 447
- (23) ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 27.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਤ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

- (i) "] ਧਾਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੋਝ ਉਸ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ;"
(ਚਰਨਜੀਤ ਲਾਈ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, (15)।
- (ii) "ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"
(ਚਰਨਜੀਤ ਲਾਵੀਸ ਕੇਸ, (15); ਸੁਪਰਾ);
- (iii) "ਜੇਕਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਾਜ਼ਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, (ਪ੍ਰੋ. ਵਿਲਿਸ ਦਾ ਆਪਣੇ "ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ" ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ - ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ - ਪੰਨਾ 579, ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ (ਚਰਨਜੀਤ ਲਾਵੀਸ ਕੇਸ (15));

(iv) "ਦੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ (ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ) ਅਰਥਾਤ, (1) ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨਤਾ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਸਮੂਹ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ (2) ਉਹ ਅੰਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ।" ਪ੍ਰਤੀ ਐਸ. ਆਰ. ਦਾਸ; ਜੇ.; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (24) ਵਿੱਚ; 93 'ਤੇ);

(v) "ਵਰਗੀਕਰਨ—ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹਨਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਿਤ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਉਚਿਤ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਹੁਦਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ।" (ਪ੍ਰਤੀ ਮਹਾਜਨ; ਜੇ.; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (24) (ਸੁਪਰਾ);

; (24) AIR 1952 SC 75.

(vi) "ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਨੰਤ ਕਿਸਮ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਵਰਗੀਕਰਨ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਧਾਰਾ ਲਈ ਘ੍ਰਿਣਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। (ਪ੍ਰਤੀ ਬੀ. ਕੇ. ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਕਾਠੀ ਰਾਨਿੰਗ ਰਾਵਤ ਬਨਾਮ ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (25), 131 ਵਿੱਚ;

(vii) "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਮਨਘੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।" (ਕਾਠੀ ਰਾਨਿੰਗ ਰਾਵਤ ਦਾ ਕੇਸ (25); (ਸੁਪਰਾ);

(viii) "ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" [ਕਾਠੀ ਰਾਨਿੰਗ ਰਾਵਤ ਦਾ ਕੇਸ (25)]।

ਕਥਿਤ ਵਿਤਕਰਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਉਹ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ) ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇਣਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਇੱਕ. ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿਚ ਨਾਮੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜੇ ਧਾਰਾ 5(1) ਅਧੀਨ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਗਿਆ ਹੈ।

(25) ਏਆਈਆਰ 1952 ਐਸਸੀ 123.

ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ (26) ਵਿਚ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਭਾਵੇਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ, ਕਲੇਮ ਮੰਟ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਦਾ, ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਐਕਟ, ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਉਣ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਾਜਬ ਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ (i) ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1925 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵਧਾਨਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।, 1950, ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ (ii) ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1959 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਧਰਮ ਦਾਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਕੁਝ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਹੋਂਦ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਅੰਤਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ: -

(1) [ਕਾਥੀ ਰਾਨਿੰਗ ਰਾਵਤ ਬਨਾਮ ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (25)] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(26) ਏਆਈਆਰ 1933 ਲਾਹ. 798

ਉਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਗਟਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਅਸੀਂ 1922 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਅਤੇ "ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ) "ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ-•••" ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। 1922 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਨ, ਨੂੰ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ" ਅਤੇ "ਧਰਮ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰੇ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਜੋ ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਗਭਗ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ (i) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ (ii) ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕੁਝ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਥਾਪਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 16(2) ਵਿੱਚ ਆਈਟਮਾਂ ਨੰਬਰ (iii) ਅਤੇ (v) ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ (iv) ਨੂੰ 1922 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ "ਧਰਮ" ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਵੇਕਲਾ ਨਹੀਂ) ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਬੰਧ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਆਈਟਮਾਂ (iii) ਅਤੇ (v) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ;

- (2) ਦੂਸਰਾ ਮਾਪਦੰਡ ਜੋ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜੋ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲੋੜੇ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;
- (3) ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿਚ।

ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ਸੀ;

- (4) ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਡਿਊਲ 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਥਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;
- (5) ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਮੂਲ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂਕਾਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ **ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।** ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ ਦੇ ਨੋਟਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨੋਟ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ" ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਨ;
- (6) ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 144-ਏ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਸੂਚਿਤ ਜਾਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ ; ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਧਾਰਾ 144-ਏ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ;
- (7) ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਅਤੇ ਆਦੀ ਵਰਤੋਂਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਿੱਖ ਪੂਜਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ;
- (8) ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਹੌਲ ਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ **ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।**

ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੁਚੀ ਰਾਮ ਸਾਹਨੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ "ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਨ" ਦਾ ਤੱਥ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ 1925 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ 1925 ਦੇ

ਐਕਟ ਦਾ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਉੱਪਰ ਅੰਕਿਤ:-

(i) ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ (ਪੰਜਾਬ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, 1925 ਦਾ ਪੰਨਾ 1205)

“ਮੈਨੂੰ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਭਾਵਨਾ, ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਬਿੱਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਿਆ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉਪਾਅ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਮੇਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੇਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੰਵਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਬੈਜਲੇ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਲਾਹੌਰ ਬਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਕੰਵਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਲੇਖਕ ਮਿਸਟਰ ਬ੍ਰੇਜ਼ਲੀ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਡਮੁੱਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੀਆਂ ਸਰ ਫਜ਼ਲ-ਏ-ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਈ ਗਈ, ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

(ii) (ਪੰਨਾ 1206 'ਤੇ ਉਸੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ):

“ਅਸਲ ਵਿੱਚ 232 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਫਤਰ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੂਚੀ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨੌਂਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੁਝ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜਾਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੇ ਬਹੁਤੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦੇ। * *

* * * * *

ਪਹਿਲੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ। 17 ਮੂਲ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 29 ਹੋਰ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਈਟਮਾਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਤਕਲੀਫ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਪਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ।

(iii) (ਪੰਨਾ 1208 'ਤੇ ਉਸੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ):

“ਮੂਲ ਬਿੱਲ ਵਾਂਗ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਵਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹੇ ਲਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੜੱਪ ਲਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਉਦਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(iv) (ਪੰਨਾ 1209 'ਤੇ ਡਾ. ਗੋਕੁਲ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ):

“ਮੈਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿੱਲ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੱਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਅਰਥਾਤ, ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਬਿੱਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਮੈਂ, ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਦੋਸਤਾਂ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਸੀ ਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਲਝਣਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਅਤੇ ਟਾਲਣਯੋਗ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਕਿ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਇਹ ਉਪਾਅ ਅੱਗੋਂ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, *ਬਲਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।* ”

(v) (ਪੰਨਾ 1218 'ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ) : “ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸਨ।

ਸੰਸਥਾ ਦੇ; ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਾਧ ਮਾੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਨਿਯਮਤ ਬੰਦੋਬਸਤ 'ਤੇ ਅਹੁਦਾਦਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮਾਲੀਏ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਲੈ ਲਈ ਹੈ, *ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ* ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਹਨ। ਮਿਸਟਰ ਵਾਕਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ *ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ* ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਦਮਾਸ਼ ਸਾਧ ਦੁਆਰਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਘਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਂਡੋਮੈਂਟ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ *ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ* ਬਣਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਜੱਸੋਵਾਲ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਿਖਾਰੀ-ਘਰ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਰਕਮ ਕਈ ਸੌ ਏਕੜ ਸੀ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਮੂਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਮੁਕਤ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਵਾਲੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਲਈ ਬੰਦ ਹੈ। ”

“ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

“ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਯਤਨ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ।

(ਪੰਨੇ 1219 ਅਤੇ 1220 'ਤੇ):

“ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਤੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ 175 ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ (35 ਸਰਕਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਸਮੇਤ) ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਰਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 1921 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲੀਆਂ। ਜਨਵਰੀ, 1921 ਵਿਚ, ਸ੍ਰੀ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਖੇ ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ 130 ਅਹਿੰਸਕ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਸੰਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਲਗਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ-ਕਾ-ਬਾਗ ਵਿਖੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਬੂਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਨਕਾਣਾ ਦੁਖਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਦਾਰ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਾਬੀਆਂ ਲੈਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਨਿਆਂਕਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਚਾਬੀਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਅਚਾਨਕ, 1922 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਥੋਕ ਜ਼ਬਰ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 1,700 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ-ਕਾ-ਬਾਗ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 6,000 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 1,063 ਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ ਕਰਕੇ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਸਨ। ਏਨੇਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬ (ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ) ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿਆਰ ਕਾਰਨ ਕਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਹੇਠ ਕੁਚਲੇ ਗਏ।

. ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ ਅਕਾਲੀ ਕੈਦੀ ਭੋਜਨ ਨਾਲ। ਭਾਈ ਫੇਰੂ 6,018 ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੰਗਸਰ ਵੱਲ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵਿਗੜ ਗਈ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੂਰਨ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲੈ ਕੇ 25 ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਥੋਕ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋਰ ਵੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦਾ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਸਰ ਵਿਖੇ ਜਥੇ ਭੇਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 500 ਸਿੱਖ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਥੇ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਜਥਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰ ਕੋਈ ਇੰਨਾ ਜਾਣੂ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(vi) (ਪੰਨੇ 1223 ਅਤੇ 1224 'ਤੇ ਮਲਿਕ ਫਿਰੋਜ਼ ਖਾਨ ਨੂਨ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ):

“ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ I ਅਤੇ H ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਦਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਸਰ, ਮੈਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਕੌਂਸਿਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਉੱਚ-ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੱਜਣਾਂ

ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਸਾਰੇ ਦੀਵਾਨੀ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲਿੰਬਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਪਰਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਸ ਖਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਬੇਜ਼ਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। . ਸੇ, ਸਰ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਜਾਏ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ 29 ਤੋਂ ਘੱਟ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ 17 ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ 232 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਹੁਣ 244 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ 29 ਨਵੇਂ ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰੋਗੇ, ਸਰ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਖਾਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਥਿਤ ਹਨ; ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਦੂਸਰਾ, ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੈਂਬਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜੋ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।" * * * * *

“ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਣ ਅਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਨਤੀਜਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇਖੋਗਾ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 105 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਇੱਕਮਤ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

(vii) (ਪੰਨੇ 1250 ਅਤੇ 1251 'ਤੇ ਪੀਡਿਤ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ):

“ਫਿਰ, ਸਰ, ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮਿੱਤਰ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦੁਆਰਾ ਡਾ. ਗੋਕੁਲ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਜੋ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ੇਧਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੱਖ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਡਾ. ਗੋਕੁਲ ਚੰਦ ਕੋਲ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹਿੰਦੂ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਹੈ।

[ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਇੱਥੇ ਇਟਾਲਿਕਸ ਵਿੱਚ)।]

1925 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਬਾਰੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਬਹਿਸ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਤ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਣ ਉਸ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੂਲ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਨ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 1959 ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਨੇ *ਜੀਆ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ (27)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। . ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 1925 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਰਗੀਕਰਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਝ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ 1959 ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1878 ਵਿੱਚ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ *ਜੀਆ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1925 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੂਲ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1959 ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵਾਜਬ ਅੰਤਰ ਸਨ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1948 ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਪਸੂ ਵਿੱਚ।

Mahant Lachman Dass Cheia Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ, ਉਸ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਥੋੜੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਰੀਕੈਪੀ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: -

(i) 1946 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ।—ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਭਾਗ (ਡੀਓਧੀ ਵਿਭਾਗ);

(ii) ਨਵੰਬਰ, 1946।—ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਰਮਾਨ-ਏ-ਸ਼ਾਹੀ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਰਾਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ;

(iii) ਨਵੰਬਰ, 1946— ਫਰਮਾਨ-ਏ-ਸ਼ਾਹੀ ਨੰਬਰ 3, ਮਿਤੀ 2 ਨਵੰਬਰ, 1946 ਦੇ ਐਲਾਨੇ ਇਰਾਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਇਜਲਾਸ-ਏ-ਖਾਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨੰਬਰ 52, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ "ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ" ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਰਾਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ;

(iv) ਦਸੰਬਰ, 1946।—ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਫਰਮਾਨ ਨੰ. 55, ਹਿਜ਼ ਹਾਈਨੈਸ ਦੇ ਡਿਊਟੀ ਮੁੱਲਾ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ, ਮਿਤੀ 23 ਦਸੰਬਰ, 1946 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ), ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਿ " ਰਾਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ" ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਅੰਤਰਿਮ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ

(ਪਦਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ) ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਰਮਾਨ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ 108 ਵਸਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(v) ਅਗਸਤ, 1948।—ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਹੋਰ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਰਲੇਵਾਂ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਦਾ ਗਠਨ-ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਯੂਨੀਅਨ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਜ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 2005 ਬੀ.ਕੇ. ਦੁਆਰਾ

ਰਾਜਪ੍ਰਮੁੱਖ, ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮ, ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਆਦਿ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੈਪਸੂ ਲਈ ਮੁਤਤੀਆ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ (ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰੁਸਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ), ਪੈਪਸੂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ 721 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਨ: -

- (a) 38 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ;
- (b) ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਫਰਮਾਨ-ਏ-ਸ਼ਾਹੀ ਅਧੀਨ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ 41 ਗੁਰਦੁਆਰੇ; ਅਤੇ
- (c) 642 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਥਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ;
- (vi) ਨਵੰਬਰ , 1956।—ਰਾਜ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੁਆਰਾ ਪੈਪਸੂ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨਾਲ ਰਲੇਵਾਂ; ਰਾਜ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 119 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ, 1925 ਦਾ ਐਕਟ ਪੂਰਵ ਵਿਲੀਨ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਪੈਪਸੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ;
- (vii) ਫਰਵਰੀ , 1957।—ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮਿਆਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ;
- (viii) ਸਤੰਬਰ , 1957।—'ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ (25 ਜਨਵਰੀ 1968 ਦੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ 'ਆਰ-ਐਲ') ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ , ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 721 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 188 - ਜਦਕਿ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ 1925 ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ

"ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ" ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਰ ਅੰਤਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ "ਅਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ" ਰਹੇ ਹਨ। ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਸੂਚੀ "ਏ" ਵਿੱਚ 188 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਪਿੰਜੌਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 165 ਅਤੇ 166 ਵਿੱਚ ਛਾਜਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 36 ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇੜੇ ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ; ਭਾਵ, ਧਰਮ ਦਾਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਿੰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਜੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ;

- (ix) ਮਾਰਚ, 1957—1959 ਦੇ ਐਕਟ 1 ਦਾ ਬੀ ਆਈਲ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬਿਆਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਬੰਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ "ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ" ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;
- (x) ਐਪ੍ਰਿਲ 8, 1958—1959 ਦਾ ਐਕਟ 1 ਦਾ ਬਿੱਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ;
- (xi) ਨਵੰਬਰ, 1958—'ਹਿੰਦੀ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ;
- (xii) ਨਵੰਬਰ 1958—ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਛੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ;
- (xiii) ਦਸੰਬਰ 23, 1958—ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਦੁਬਾਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ;
- (xiv) ਦਸੰਬਰ 27, 1958—'ਹਿੰਦੀ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੰਜ ਆਈਟਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ (ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ

ਅਤੇ ਆਈਟਮਾਂ ਨੰਬਰ 319 ਅਤੇ 360 ਵਿੱਚ ਸੋਧ (ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ)। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

- , (xv) ਦਸੰਬਰ 27, 1958—ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦੋ ਮਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੋਧ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਹਿੰਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ;

- (xvi) ਦਸੰਬਰ, 1958: ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ 1959 ਦਾ ਐਕਟ 1 ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਨੂੰ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ;

(xvii) ਜਨਵਰੀ ਬੀ , 1959।—1959 ਦੇ ਐਕਟ 1 ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ।

1958 ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ “ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਹਿਸਾਂ, ਵਾਲੀਅਮ ਐਚ.ਆਈ., ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚੋਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। , ਮਿਤੀ 22 ਦਸੰਬਰ, 1958”। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਭੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਛੂਏ ਗਏ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਮਰਨ ਵਰਤ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਤਿਮਾਹੀ ਤੋਂ, ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਗਰਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 1958 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੀ. ਦੂਸਰਾ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਹ ਅਨੁਸੂਚੀ-1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1959 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ 7, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇੜੇ ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ, ਨੂੰ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 314 ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਕਾਲਮ 5 ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸੋਧ ਐਕਟ, ਭਾਵ, 1959 ਦੇ ਐਕਟ 10 ਵਿਚਲੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦਾ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਮਝਦਾਰ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹਨ। - 1959 ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ: -

- (1) ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਦੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ (ਪੰਜੌਰ ਅਤੇ ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ) ਅਤੇ ਛਾਜਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੂਚੀ “ਏ” ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। 23 ਦਸੰਬਰ 1946 ਦੇ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਫਾਰ ਮੈਨ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ;
- (2) ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਸਨ, ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਨ ਜੋ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਸਨ;
- (3) ਦੋ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ (ਪੈਰਾ 2

ਦੇਖੋ) ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ 'RT'));

- (4) ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ (ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ (i) ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। 1925 ਦੇ ਐਕਟ, ਭਾਵ, ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਅਤੇ
- (5) ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੂਲ, ਧਾਰਮਿਕ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟਕਸਾਲੀ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ 1959 ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, 1959 ਦੇ ਐਕਟ 10 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 1925 ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਆਮ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅੰਤਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਆਧਾਰਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਿੰਦੂ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਰਗੀਕਰਨ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਨ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਬੰਧਤ ਵਰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਗਲਤ ਹੈ। ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗਲੇ ਮਿਲੇ (ਸਖਾਵਤ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਉਤੀਸ਼ਾ ਰਾਜ (28) J169 'ਤੇ)। ਮਹੰਤ ਮੋਤੀ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਐਸਪੀ ਸਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ 1 ਕਾਨੂੰਨ। ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (29), ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਹਾਰ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ (1951 ਦਾ 1) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

(28) ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 166.

(29) ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 942

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਜੈਨ ਟਰੱਸਟ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਵਰਗੀਕਰਨ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਜੈਨ ਆਪਣੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ।

ਚਰਨਜੀਤ ਲਾਈ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਹੋਰ (15), (ਪੈਰਾ 62), ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਦੇਵਮਨ ਉਪਾਧਿਆਏ (30), (ਪੈਰਾ ਗ੍ਰਾਫ 14) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 14 ਵੀਂ ਸੋਧ ਕਲਾਜ਼ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ, ਸ੍ਰੀ ਗਰਗ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਰੱਖੇ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

- (1) "ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਸੋਧ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਲੱਭਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਇਸਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਹਾਰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮੋਟੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, - ਤਰਕਹੀਣ, ਇਹ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਂ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਗਲਤੀਆਂ ਹੀ ਸਾਡੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਅਭਿਆਸਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 14 ਸੋਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਹੇਟ੍ਰੋਪੋਲਿਸ ਥੀਏਟਰ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਸਿਟੀ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਅਰਨੇਸਟ ਜੇ. ਮੈਗਰਸਟੈਡ (31)—ਜੁਲਾਈ, 1955 ਵਿੱਚ "ਟੈਗੋਰ ਲਾਅ ਲੈਕਚਰ (1939) ਦੇ ਸਫ਼ਾ 309 'ਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- "ਮਾਰਸ਼ਲ ਤੋਂ ਮੁਖਰਜੀ ਤੱਕ"— ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਐਨ ਵਿਲੀਅਮ ਓ. ਡਗਲਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ।)
- , (ii) "ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ੀਕਲ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਜਾਂ

(30) ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸ, ਜੀ 1125:

(31) 57 ਕਾਨੂੰਨ ਐਡ. 730 'ਤੇ 734=228 US 61 'ਤੇ 69-70।

ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਲਾਸੀ ਫਿਕਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਆਪਹੁਦਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵੱਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ 'ਬਦਨਾਮ, ਅਸਮਾਨ, ਅਤੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ' ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। *ਮੋਬਾਈਲ ਕਾਉਂਟੀ* ਬਨਾਮ *ਕਿਮਬਾਲ* (32)। ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਉਪਾਅ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਸੱਚਮੁੱਚ, ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, 14 ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਨੁਕੂਲਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ। (*ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਮਿਲਿਗਨ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਜੇ - ਐਚ. ਵਰਸਟ, ਉੱਤਰੀ ਡਕੋਟਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ* (33)।

- (ii). “ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਨਦੀ, ਖਾੜੀ ਅਤੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬੋਝ ਮੋਬਾਈਲ ਕਾਉਂਟੀ ਉੱਤੇ ਥੋਪਣ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਕਰੋਰ ਅਤੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਉਂਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਪਰੂਵਮੈਂਟ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀਡਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਲਾਭ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਨੂੰ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਉਂਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਹ ਬੰਦਰਗਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਕਾਉਂਟੀ ਦੇ ਲੋਕ ਗੈਰ-ਸਲਾਹ, ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਪਨਾਹ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਾਂ ਸੰਧੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਗੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

(*ਕਾਉਂਟੀ ਆਫ ਮੋਬਾਈਲ, ਸਟੇਟ ਆਫ ਅਲਾਬਾਮਾ ਬਨਾਮ ਸੇਠ ਐਨ. ਕਿੰਬਲ* (34), 242 'ਤੇ);

(32) 102 US 691, 26 L.Ed. 238.

(33) 52 ਕਾਨੂੰਨ. ਐਡ. 236 ਤੇ 244

(34) 26 ਲਾਅ ਐਡ. 238.

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab, etc. (Narula, J.)

(iv) “ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਉਂਟੀ ਜੂਏ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਰਾਜ ਜੂਆ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਤਭੇਦ ਵਿਧਾਨ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹਨ-
 tive scheme. We do ਸੁਪਰ-ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਏ
 censor. * * * * *

ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਘੱਟ ਆਮ ਹੈ, ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਹਰੇਕ ਸਥਾਨਕ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਜੂਲੀਅਸ ਸਾਲਸਬਰਗ ਬਨਾਮ ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਸਟੇਟ (35), 287-288 'ਤੇ);

(v) “ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ 14 ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਉਪਯੋਗਤਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਜਮ ਲਈ ਚੁਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਸਮਾਨ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ ਦੋ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ , ਇੱਕ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। * * * * *
 * * * * *
 * * * * *

ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਅਣਹੋਂਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏਗੀ ਕਿ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ - ਜੋ ਕਿ ਕਲਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸੀ , ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਮਾਨੀ ਚੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।”

(35) 98 ਕਾਨੂੰਨ. ਐਡ. 281.

(ਆਰਕਾਨਸਾਸ ਨੈਚੁਰਲ ਗੈਸ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਆਰਕਨਸਾਸ ਰੇਲਰੋਡ ਕਮਿਸ਼ਨ (36) 710 ਤੇ);

(vi) “ਦੁਬਾਰਾ, ਜੇਕਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੁਰਾਈ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ, ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬੋਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਵਧਾਨ, ਅੱਗੇ ਵਧਣ, ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ, ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ

ਕਈ ਵਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਪਰ ਅਕਸਰ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਓਟਿਸ ਬਨਾਮ ਪਾਰਕਰ (37). ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ, ਸਬੰਧਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(ਬੋਰੀਲ ਐੱਫ. ਕੈਰੋਲ, ਆਡੀਟਰ ਆਫ ਸਟੇਟ ਆਫ ਆਇਓਵਾ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰੀਨਵਿਚ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ (38), 250 'ਤੇ);

(vii) “ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਪਾਰ ਯੁੱਧ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਬੁਰਾਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਜਿਤ ਐਕਟ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। * * * * *

s * -

14 ਵੀਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਗੌਨ ਬਨਾਮ ਇਲੀਨੋਇਸ ਟਰੱਸਟ ਐਂਡ ਸੇਵਿੰਗ ਬੈਂਕ (39)। ਇਹ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। *

* * * * * :|: # *

ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 14 ਵੀਂ ਸੋਧ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਘੱਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੋਰ ਅਤੇ ਸਿਰਫ

(36) 67 ਕਾਨੂੰਨ ਐਡ. 705

(37) 187 ਵੀ.ਐੱਸ. 606, 610, 611, 47 ਐੱਲ. ਐਡ. 323, 328, 23 ਐਸ.ਪੀ. ਸੀ.ਟੀ. ਰਿਪ.168.

(38) 50 ਲਾਅ ਐਡ. 246.

(39) 170 US 283, 294, 42 L. ਐਡ. 1037, 1043, 18 ਐਸ.ਪੀ. ਸੀ.ਟੀ. ਪੰਨਾ 594

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਲਾਜ਼ੀਕਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

[ਸੈਟਰਲ ਲਬਰ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਸਾਊਥ ਡਕੋਟਾ ਸਟੇਟ (40) 169 'ਤੇ।]

ਕੇਦਾਰ ਨਾਥ ਬਜੋਰੀਆ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (41) ਵਿੱਚ, ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਸੀਜੇ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸੋਧ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ) ਐਕਟ (1949 ਦਾ 21) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਿਸੇ ਸਮਝਦਾਰ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

“ਦਲੀਲ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਖੁਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਰਣਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਮੂਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚੋਣਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਕੋਤ; ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅੰਤਰੀਵ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤਰ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਭੇਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਅਣਗੌਲਿਆ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਮਹਾਜਨ, ਜੇ., ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। *ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ* (42); ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਸਕੋਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ

(40) 57 ਕਾਨੂੰਨ ਐਡ. 164.

(41) ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 404.

(42) ਏਆਈਆਰ 1954 ਐਸਸੀ 190.

ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਅਪਣਾਓ ਜੇ ਸਾਰੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਰਗੀਕਰਣ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਮਾਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34-ਏ (1) ਅਤੇ (2) ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ *ਅਯੰਗਰ* ' ਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ; ਜੇ.; *ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਬੈਂਕ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਬੈਂਕ ਵਿਵਾਦ), ਬੋਮ ਬੇ; ਅਤੇ ਹੋਰ* (43), 184 'ਤੇ; ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਨਾਰਟ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲਕਸ਼ਮੀਨੀਵਾਸ ਗਨੇਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (44) ਵਿੱਚ , ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਦਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੀਵਿਯਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਭਿੰਨਤਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਲੀ. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ (ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਡਾਲਮੀਆ v. ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਆਰ. ਤੇਂਡੋਲਕਰ (45), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਉਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਏ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਜਿਸ ਸੂਝ-ਬੂਝ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਦਾ 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਦੋ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ, ਜਿਵੇਂ, (i) ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੰਧ ਹੈ, (ii) ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧੀਨ ਅਤੇ 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ/ਆਰਸਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ (iii)

(43) ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 171.

(44) ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 853

(45) ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 538.

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

1959 ਦੇ ਐਕਟ 1 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ।

ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੀਜੇ ਨੁਕਤੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਵਿਤਕਰੇ ਬਾਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸੇ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ। ਐਕਟ. ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। 1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1935 ਵਿੱਚ ਮਹੰਤ ਲਹਿਹਮਣ ਦਾਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਭਾਵ, "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜੌਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਪਹੋਲੀ" ਦੀ ਆਈਟਮ 249 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜੌਰ" ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਧੀਵਤ ਮਹੰਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਈਟਮ 249 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜੌਰ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਪਹੋਲੀ" ਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। "ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਪਹਿਲ" ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਨੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ (ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਚੇਲਾ) ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਖੰਭਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਕਥਿਤ ਵਿਤਕਰਾ, ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ, ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1198 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਅਤੇ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਹੰਤ. 1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1925 ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਗਲਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚੇਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਤਿੰਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਥਿਤ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 8 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 'T' ਉਹ ਸਿਰਫ ਕੇਸ ਜਿਸ 'ਤੇ 'ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 514 ਆਫ 1966 - ਮੈਕੀਕਾਂਤ ਧਰਮ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਹੰਤ ਧਰਮ ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਚੇਲਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰੇ 7 ਅਤੇ 10 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੱਸ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਰੈਡੀਟਰੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11~~

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(4) (iv) ਵਿੱਚ "ਵਿਰਾਸਤੀ-ਦਫਤਰ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਦਫਤਰ (ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਧਾਰਕ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਦਾ) ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਵੰਬਰ, 1956 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਪੈਸੂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ) ਖਾਨਦਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਫਿਲਹਾਲ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। "ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਖਾਨਦਾਨੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਧਾਰਕ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, (i) ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ, ਅਤੇ (ii) ਗੈਰ-ਵਿਰਾਸਤੀ ਦਫਤਰ- ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ

ਧਾਰਕ, ਦੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਨਦਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਤਿ ਸੰਗ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਠਾਕਰ ਦਾਸ ਸਾਂਹੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (46), ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਤੀਜਾ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਚੌਥੀ ਦਲੀਲ ਧਾਰਾ 3(4) ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 3(2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਭਾਵ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ :-

- (i) ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਮ ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
- (ii) ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਨਾ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੱਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ

(46) ਏਆਈਆਰ, 1 1935 ਲਾਹਾ 277,

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਾਜਬ ਅੰਤਰਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ [ਧਾਰਾ 3(4) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7(5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ] ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ, ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਦਾ (4), ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 3(4) ਅਧੀਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਨਾ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਵਰਗੀਕਰਨ ਤੋਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਬਾਏ ਗਏ ਪੰਜਵੇਂ ਵਿਵਾਦ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 (2) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 3 (4) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ "ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ" ਦਾ ਦਰਜਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ (ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਆਦਿ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦਾਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਧਾਰਾ 7 ਦਾ (5) ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 50 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ ਜਾਂ ਸੜੇ, ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਭਗਤ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਵੀ।, ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਪੋਸਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣਾ, ਭਾਵ, ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ (4) ਤੱਕ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਿੰਨ-ਪੱਖੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ-

- (i) ਇਲਜ਼ਾਮਬੱਧ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਣਜਾਣ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾੜਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਏਸੀ ਦੇ ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ: ਟੀ (ਸੈਕਸ਼ਨ 38) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ;
- (ii) ਸਾਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਸਾਰਥਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮ; ਅਤੇ
- (iii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਕੁਝ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ - ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਿਟੀ ਗੈਟ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵ, ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ, ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ

ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (1) ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਇਜ਼ਹਾਰ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (47) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ; ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ, ਹਾਪੁੜ ਬਨਾਮ ਰਾਯਵੇਦਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (48); ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਉਪਬੰਧ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3(4) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7(5)। ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕਲਾਤਮਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਇਜ਼ਹਾਰ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ 7 ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ III ਦਾ ਨਿਯਮ 3 ਸੀ। 1956 ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ" ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2)

(47) ATR 1962 SC 1052.

(48) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 693.

ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ ਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ: -

"ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਦੋਂ ਜਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮ" ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(2) ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ। ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਵਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਦੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ "ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ" ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਇਸਦੀ ਐਕਟੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਧੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਪੀ.ਬੀ. ਗਜੇਦਰਗਡਕਰ, ਜੇ., (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ) ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਖੰਡਨਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ: -

“ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਖੰਡਨਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਟੱਲ ਅਨੁਮਾਨ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। \$ * * 1 = * (: * * \$
 \$\$\$\$ ^ * _ _ _ _

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ir rebut ਟੇਬਲ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਸਬੂਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਤੱਥ A ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤੱਥ ਬੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ, ਤੱਥ Bi ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਬੇਟਿਵ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਰਕ ਮੁੱਲ ਹੈ ਜੋ ਅੱਧਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਤੱਥ A ਤੱਥ B ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਨ ਲਈ ਇਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਬੇਟਿਵ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਰਕ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰੇਗਾ।

ਤੱਥ B ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਖੰਡਨਯੋਗ ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਪੂਰਵ ਸੰਕਲਪ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਤੱਥ B ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਥ A ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਬੇਟਿਵ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੰਡਨਯੋਗ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਅਨੁਮਾਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਯਮ ਹੋਵੇਗਾ ਠੋਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦਾ ਨਿਯਮ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਸਬੂਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਅਟੱਲ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ ਸਾਰਥਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ A ਅਤੇ B 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਹੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ।

ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 3 ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। *ਇਜ਼ਹਾਰ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਯੋਗ ਉਪਬੰਧ [ਸੈਕਸ਼ਨ 3(4) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(5)] ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਗੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਰਥਕ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਜੋਂ ਵੀ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ *ਇਜ਼ਹਾਰ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ (ਪ੍ਰਤੀ ਗਜ਼ੇਟਰਗੜਕਰ, ਜੇ.) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 7 (2), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਰੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਮੁਢਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ੱਕ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ। ਮੁੱਦਾ"*

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਮੁੱਢਲੀ ਨਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਝਵਾਨ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਇਜ਼ਹਾਰ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ

ਸੀ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚਲੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਕ ਟੁਕੜਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਅਣਗੌਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਹਾਪੁੜ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਯੂਪੀ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀਜ਼ ਐਕਟ (2 ਦਾ 1916) ਦੀ ਧਾਰਾ 135 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 128 ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 131 ਤੋਂ 135 ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 131 ਵਿੱਚ ਟੈਕਸ, ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਟੈਕਸਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਜਿਸੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਆਦਿ। ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ, ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕ੍ਰਿਬਡ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਨਾਲ। ਧਾਰਾ 132 ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਆਪਣੇ - ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਅਤੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੋਟਿਸ ਨਾਲ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 133 ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਸੋਧਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਵਾਪਸ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 134 ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 296 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਫਿਰ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧ ਯੂ ਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 135 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: -

"ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣਾ, -

- (1) ਧਾਰਾ 134 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- (2) ਮਤੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ, ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਟੈਕਸ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 131 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੈਕਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਕੋ ਇਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 131 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਨਿਯਮ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ - ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਪੁੜ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 135 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਟੈਕਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਸੀ। ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਟੈਕਸ ਦਾਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 135 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਮ ਸਭਾ ਜਿਥੋਂ ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ। ਧਾਰਾ 135(3) ਦੇ ਵਾਇਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ, ਜੇ., ਜਿਸ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਿਆ (ਵਾਂਚੂ ਜੇ., ਅਸਹਿਮਤੀ) ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 135(3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿ ਕੀ ਟੈਕਸ ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12'8 ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤੀਸ਼ੁਦਾ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 134 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤੇ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 134 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤੇ ਨੂੰ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵੈਧ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯੋਗ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ (ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਮਤ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 135(3) ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, "ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਣਾ" ਹੈ। ਫਿਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ :-

“ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਦੀ im ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਏਜੰਸੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਏਗੀ ਜਾਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਦੇ ਉਚਿਤ ਥੋਪਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਆਈਆਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕੇਸ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ

ਕਾਫੀ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਬਣਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ - ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੀਏ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਇਹ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮਤਾ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੰਡਲ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ, ਜੇ., ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ: -

“ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਥ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟੈਕਸ-ਦਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ, ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 135 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਜੋ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣਾ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ।

ਅਗਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਪਗਨਡ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਦੀ ਕੋਈ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਵਿਭਾਜਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 135 ਦੀ ਤੀਜੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ: ਟੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੈ, ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਘੇਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼, ਇਸ ਲਈ, ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ।

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਸੋਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੇਸ। *ਹਾਪੁੜ ਬੋਰਡ ਮਾਮਲੇ* ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਥ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 135 (3), ਜੋ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰੇ। *ਹਾਪੁੜ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੁਢਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ "ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ" ਸੂਚੀ ਦੀ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਸੂਚਨਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਲਵੇਗੀ, ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਦੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਆਈਐਮ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਰਯਨਗੌੜਾ ਲਿੰਗਨਗੌੜਾ ਪਾਟਿਲ (49) ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੋਪੀਆ ਨਿਯਮਾਂ, 1939 ਦੇ ਨਿਯਮ 119 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਲਿੰਗਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਤਰੀਕਾ ਗੁਆ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਉਸ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੀ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨੋਟਿਸ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਕੇਵਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੋਭਰਾਜ ਓਧਰਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (50) ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68-ਡੀ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਤਰਾਜ਼ਕਰਤਾ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ, ਇਤਰਾਜ਼ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਨੋਟਿਸ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਤੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਟੈਂਡਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(49) ਏਆਈਆਰ 1944 ਬੰਬ 259

(50) ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 640

ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ (4) Offrule773oft therrulesffra i meduundertthe Motor\ Vehicles/ActV, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਵੇਧ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਕੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੇਅਰ ਹੰਸ ਜਾਰਜ (51) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੰਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਵੀ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਾ ਦੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਤ ਵਿਚ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 30f(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) (ਸੈਕਸ਼ਨ '17) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਏਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ " ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਏਗੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 3(1) ਜਾਂ 7(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰੇਗੀ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰੇਗੀ।) ਅਤੇ (3), ਧਾਰਾ 3 ਦੇ, ਜਾਂ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ (4)। *ਹਾਪੁੜ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ (48)* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਵੱਲੋਂ ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 134 ਅਧੀਨ ਮਿਉਂਸਪਲ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (1) ਜਾਂ 7 (1) ਤਹਿਤ ਯੋਗ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਨੂੰ ਯੂਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 128 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕਿ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਦਰਖਾਸਤ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਨੋਰੰਜਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਕਿ ਯੂਪੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 128 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 131 ਤੋਂ 134 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ

ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੁਆਰਾ ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ UP ਐਕਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਤੋਂ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਯਮ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 14 ਸਾਰਥਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਓਨਾ ਹੀ ਅਸਲੀਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ। ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨਿਰਣਾਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਰਣਾਇਕ ਟ੍ਰਾਈ ਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕੁਝ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬੋਨਿਯਮੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 3(2) ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਉਸੇ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਉਕਤ ਅਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 38 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 3 ਜਾਂ 7 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ 50 ਸਿੱਖਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ। ਧਾਰਾ 38 ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ 1 ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਭੌਤਿਕ ਅੰਤਰ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 'ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State
etc. (Narula, J.)

ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ। ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ. ਹਰੇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 3 (1) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 7 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 3 (4) ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 7 (5) ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਅਣਜਾਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਰਾਰ *ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਵਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼ੇਗਾਓਂ ਅਤੇ ਹੋਰ* (52), ਜੇ.ਐਲ. ਕਪੂਰ, ਜੇ.; ਜਿਸਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) of ਧਾਰਾ 67 of ਦੀ CP, ਅਤੇ ਬੇਰਾਰ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀਜ਼ ਐਕਟ (1922 ਦਾ 2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦਾ ਮਤਲਬ I. , ਬੇਰਾਰ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਸੀ , ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ) ਕਿ ਓ.ਆਈ. ਸੀ.ਟੀ.ਆਰ.ਓ. ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ। . ਵਿੱਚ *ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਮਵੰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (53), ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਬੂਤ ਜੋ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਕਲਪ ਪਰ ਇਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿ ਤੱਥ ਮੌਜੂਦ ਹੈ. ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ "ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਉਸੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਮੀਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ "ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ" ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਮਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨੇ *ਸੋਮਵੰਤੀ ਦੇ ਕੇਸ* (53) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਰੱਖੀ ਕਿ

(52) *ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 420।*

(53) *ਅਜਜਿਲ 1963 SC 151.*

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ (1> 1694; ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6(3) ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੱਟੀ, ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਐਕਵਾਇਰ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਵੈਧ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ.

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ, ਭਾਵ, ਕੁਝ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। *ਵੈਨਗਾਰਡ ਫਾਇਰ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ* ਵਿੱਚ ; *ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਰਲਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ* (54); ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ (1939 ਦਾ 4) ਦੀ ਧਾਰਾ 96 ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। *ਵੈਨਗਾਰਡ ਫਾਇਰ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ, (54), (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 96 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ

ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਆਫ ਸੁਪਰੀਮ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। *ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਿਟਡ*, ਬਨਾਮ *ਕੈਪਟਨ ਇਤਬਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (55)* ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਖੋਖਲੇਪਣ ਨੂੰ ਜੋਸੇਫ ਕਰੁਵਿਲਾ ਵੇਲੂਕਨਲ ਬਨਾਮ *ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ (56)*, ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38(1) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 1949, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗੀ “ਜੇ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38(1) (ਬੀ)। ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਫਿਲਾਈ ਸੈਟਰਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਡ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਲਿਕਵੀਡੇਟਰ ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਲਿਕਵੀਡੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਰਲ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 (1) (ਬੀ) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪੱਖਪਾਤੀ ਉਪਬੰਧ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕਮਾਤਰ ਜੱਜ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

(54) ਏ.ਆਰ. 1959 ਪੁੰਜ 297.

(55) ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 1331.

(56) ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1371

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾ ਕੇ ਜ਼ਮਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਵਰਿੰਦਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (57) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਰਕਸੰਗਤਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਿਲਾਈ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਤਰਕ ਨਾਲ, ਇਹ ਸੋਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਰਗੇ ਮਾਹਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਸਬੰਧਤ ਓਪਰੇਟਿੰਗ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਮੌਕੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਲਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਜ਼ਬਤਾ, ਜੇਕਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅੰਤਮ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਜ਼ਬ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।"

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਆਖਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 3(1) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹੋਣਾ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜੀਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਰਸਮੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਵਿਅਰਥ ਰਸਮੀਤਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਆਖਰਕਾਰ, ਸੰਬੰਧਤ ਅਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉਪਾਅ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ, ਹੜੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਲੀਟ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੁਚੀ ਰਾਮ ਸਾਹਨੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ" ਦੇ ਪੰਨਾ 111 ਤੋਂ 113 ਤੱਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 1922 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ :-

"1919 ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਪੂਰਾ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਿਆ, ਮੁੜ -

(57) A.I.R. 1957 S.C. 896.

ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਸੁਧਾਰ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ¹ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਾਫੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਅਣਉਪਲਬਧ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਲਗਭਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਨ। T¹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੋਰਟ ਫੀਸ। ਮੁਦਈ 'ਤੇ 10 ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਫੀਸ ਗਰੀਬ ਸ਼ੌਕੀਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੁਰਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਬੇ-ਦੀਬੋਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਆਲਕੋਟ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਦਈ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ 1000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ। 50,000 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਗਾਹਕੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਹੰਤਾਂ ਕੋਲ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਾਲੀਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ।

ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ 'ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਖੇਰਾ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਤਰ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab, etc. (Narula, J.)

ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੰਤ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਤਰ ਵੀ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਵਿੱਲੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਫੋਟੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹੰਤ ਜਾਂ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਮਨੋ-ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਮੁਖੀ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹੰਤੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਭੰਗ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੰਤ, ਜਿਸ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ ਸੀ, ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਇੱਕ ਨੀਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਸੇਹਮਦ ਔਰਤ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪਰਟੀ। ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ?

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਸਿਆਲਕੋਟ ਦੇ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਰਮ-ਤਿਆਗੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੇ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ”

ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (58) ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਘਿਣਾਉਣੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14 ਤੋਂ 17 ਨਾਲ ਨਿਜ਼ੋਂਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ (1954 ਦਾ 5)।

ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ (4) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣਾਉਣਾ ਕੋਈ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(5) ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਤੋਂ (4) ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਸਦਾ ਹੈ

ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਤੋਂ (4) ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਥਾਰਟੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (5) ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨਯੋਗਤਾ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। T¹ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅਸੰਗਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਸੰਭਵ ਮਾਮੂਲੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਪਾਲਣਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ, ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਰਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਬਾਸ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸੰਕਲਪਿਤ ਸੰਕਲਪ ਵਾਲੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਮ ਦਾਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(5) ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਲੱਭਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਢਲੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਧਰਮ ਦਾਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਭਾਵ, ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਪੰਜਾਹ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦਾਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। T¹ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਬੱਧ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ (ਜਾਂ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵੀ) ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਖਾਸ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਫਿਕਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 7(1) ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪਰ ਧਾਰਾ 7(5) ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਨਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਐਸਬੀ ਕੈਪੂਰ ਐਂਡ ਦੁਆ, ਜੇ.ਜੇ.), ਮਿਤੀ 10 ਮਾਰਚ, 1966, 1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 767 ਬਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (59) ਦੇ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੀ¹ ਉਹ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਬਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਟਿੱਬਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿੱਚ "ਸਮਾਧ ਬਾਬਾ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮਹੰਤ ਸੀ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 1925 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪੈਪਸੂ (ਪੂਰਵਲੇ ਰਾਜ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਮੇਤ) ਨੂੰ ਵਧਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 23 ਦਸੰਬਰ 1960 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। 7(3)। ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ, 1961 ਵਿੱਚ ਬਿਹਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 7(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਐਕਟ. 31 ਜੁਲਾਈ, 1962 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਿਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਹਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ (i) ਕਿ ਧਾਰਾ 7(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਯਾਕਮ ਹਰ, ਸੰਬਤ 1986 ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਿਆਸਤ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਅਤੇ 27 ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਅਦਾਲਤ -ਏ-ਖਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1929 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਏ.ਡੀ., ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਖੁਦ ਵੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ 1959 ਵਿੱਚ ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੱਕ ਵਧਾਏ ਗਏ 1925 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪੂਰਵ ਸੰਕਲਪ ਅਵੈਧ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੇਨਕੋਡ ਪੁਆਇੰਟ ਬਾਰੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

“ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ। ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਥਾਰਟੀ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਮਰ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ, ਪਰ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2), (3) ਅਤੇ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਥਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਛਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।”

ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(5), ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਤੋਂ (5) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿੱਜੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਰਕਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।, ਕਿਉਂਕਿ 23 ਦਸੰਬਰ, 1960 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 7(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਜਨਵਰੀ, 1961 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜਾਂ ਨੇ 23 ਦਸੰਬਰ, 1960, ਅਤੇ 31 ਜੁਲਾਈ, 1962 ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 7(3) ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 7(3) ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, 23 ਦਸੰਬਰ, 1960 ਅਤੇ 31 ਜੁਲਾਈ, 1962 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ *ਬਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (59)* ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(4) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੈਚ ਦਾ ਤਰਕ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਕ ਕਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਗਤ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੱਢੇਗੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰੇਗੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਗੀਆਂ, - *ਦੁਰਗਾ ਪਰਸ਼ਾਦ v. Evacuee ਜਾਇਦਾਦ ਬਲਾਕ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ (60)* ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ। ਸ਼ਬਦ "ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ" ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, - ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ

(60) ILR (1960) 2 ਪੁੰਜ. 159. (FB)=AIR 1960 Pnj. 341 ਪੰਨਾ 344 (FA) 'ਤੇ.

ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ s ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 9, ਪਰ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ। ਇਹ ਸਨ 1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1858 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਵਾਸੂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ।

ਫਿਰ ਇਹ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਨਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਜਾਂ ਦਰਜਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

ਅਸੀਂ ਉਸ ਹੋਰ ਆਧਾਰ (*ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕੇਟਾ* ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ *ਬਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) (59) ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦਾਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਬਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਰੁਸਤ ਹੈ, (ਉਹ

ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ (1966 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 514) ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਧਾਰਾ 7(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।) .

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (ਫਾਲਸੋ, ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਡੀਕੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.) 1965 ਦੇ ਐਲਪੀਏ 338 ਵਿੱਚ *ਮਹੰਤ ਮਾਨ ਦਾਸ* ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਗੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।* (61)। ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਇ, ਜੇ.ਹਾ.ਆਈ. ਨੇ 10 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 621 ਆਫ਼ 1965 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਹੰਤ ਮਾਨ ਦਾਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ

M ahant Lachman Dass Chela M ahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narulla, J.)

ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਗ 7(5) ਹੇਠਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ')

“ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰੀਕਰਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸੰਪਤੀ ਬਾਰੇ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7(3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ - ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਆਈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਪੇਟੈਂਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਰਖਾਸਤ ਸਿਰਫ਼ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਗ੍ਰਾਫ 5 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਹਨ ਕਿ ਦਰਖਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 17 ਹਸਤਾਖਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(61) 1965 ਦਾ LPA 338 24 ਫਰਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਖੰਡੋਸਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ, ਉਹ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। . ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕੋਈ ਠੋਸ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ 1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 767, *ਬਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (59) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(3) ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7(3) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1960 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 7 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1963 ਤੱਕ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਾਂ-ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ

M ahant Lachman Dass Chela M ahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narulla, J.)

ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਗੁਆਚ ਗਈ ਸੀ।

ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਰਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 7(5) ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।”

ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਈ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਹੰਤ ਮਾਨ ਦਾਸ (61) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 1965 ਦੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਐਪੀਲ 338 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਨੂੰ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. (ਜਿਸ ਨਾਲ ਫਲਸ਼ੋ, ਸੀਜੇ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ) ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:-

“ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 60 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 17 ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1964 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਡੇਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਕੀ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਕੀ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ 50 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ, 50 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ-ਥਾਣਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ - ਪੁਲਿਸ-ਥਾਣਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਅਪੀਲ ਲੈਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ, ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ,

M ahant Lachman Dass Chela M ahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narulla, J.)

1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ-

'ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2), (3) ਅਤੇ (4) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।'

ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਤੋਂ (4) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ 1966 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 514 ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਫਲਸ਼ੋ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ (*ਮਹੰਤ ਧਰਮ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ*), *ਆਦਿ*) ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(4) ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ "ਵੀ" ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ (4) ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਲਣਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (4) ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਧਾਰਾ 7(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਖੋਜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਣਾਇਕ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਧਾਰਾ 7(5) ਅਧੀਨ ਪੂਰਵ ਸੰਕਲਪ ਵੈਧ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। ਕਹੀ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ *ਮਹੰਤ ਮਾਨ ਦਾਸ (61) ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਗਰਗ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ *ਬਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (59)* ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। *ਬਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (59)* ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਫਲਸ਼ੋ, ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) 0 ਦੀ 3 ਧਾਰਾ 7 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, i ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 7(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤੱਥ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਪੇਟੈਂਟ ਅਤੇ ਲੁਭਾਉਣੇ ਹੋਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸਿਰਫ ਖੰਡਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ ਉਹਨਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ; ਸਬੰਧਤ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। *ਬਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (59)* ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(5) ਅਧੀਨ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਉਸ ਸਾਰੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਧਾਰਾ 7(3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7(4) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ

M ahant Lachman Dass Chela M ahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narulla, J.)

ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਰਸ। ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿਵਾਦ, ਇਸ ਲਈ; ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ, ਭਾਵ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) (f) ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਠੋਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਵਿੱਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਠੋਸ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 19(1) (ਐਫ) ਦਾ ਆਧਾਰ ਭਾਵ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ; ਸਿਰਫ ਠੋਸ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਇੱਕ ਦਫਤਰ ਤੱਕ ਵੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ *ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ; v. *ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਰਵਰ ਮਠ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣਮੋਦਰ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਰ* (62); ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਹੰਤਸਿੱਧ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ੈਬੇਟਸਿੱਧ ਵਿੱਚ, ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਤੱਤ, ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਜਾਇਦਾਦ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (f) ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

(62) ਏਆਈਆਰ 1954 ਐਸਸੀ 282.

ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜੋ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਮਹੰਤ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਦਫਤਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (63) ਵਿੱਚ ਮਹਿਜ਼ ਨਿਗਰਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਧਾਰਾ 6 (ਅਨੁਸੂਚੀ I ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11 (ਦੂਜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਦੂਰਵਾਂ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਕਟ, ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (f) ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਖਰੀ ਦਲੀਲ, ਭਾਵ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅੱਧੇ ਮਨ ਨਾਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰਾਟੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕਿ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਦਾਸੀ ਭੇਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ

ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਚੇਲਾ ਮਹੰਤ ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ
ਆਦਿ (ਨਾਰਨੀਆ, ਜੇ.)

ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਸੀਆਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਦਾਸੀਆਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੁਰਗਾ ਕਮੇਟੀ, ਅਜਮੇਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਈਅਦ ਹੁਸੈਨ ਏ. ਯੂ. ਅਤੇ ਹੋਰ (64) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪੈਰਾ 37) ਕਿ ਧਾਰਾ 26(ਸੀ) ਅਤੇ (ਡੀ) ਕਿਸੇ ਸੰਪਰਦਾ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਭਾਗ ਜੋ ਇਸ ਕੋਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਭਾਗ ਕੋਲ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਪਰਦਾ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 26 ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਏਰੀਆਈਕਲ 26, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਦਲੀਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ; ਜਾਂ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ:-

- (1) ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਜਾਂ ਸਮਰਪਣ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਜੀਵਿਤ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਨਿਗਮ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਪੋਰਲ ਜਾਂ ਠੋਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਭੌਤਿਕ ਸੰਪੱਤੀ ਖੁਦ ਇੱਕ ਨਿਆਂਵਾਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ;

- (2) ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲਮ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ (i) ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1), (ii) ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1), (iii) ਵਿੱਚ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 1925; ਅਤੇ (iv) ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ, "ਉਦੇਸ਼" ਜਾਂ "ਆਦਰਸ਼" ਵਾਲੀ "ਸੰਸਥਾ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇੱਟ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
- (3) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ, (ii) ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, (iii) ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, (iv) ਬਿੱਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ ਲਈ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਜੋ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, (v) ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਸਟੈਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਟਿਊਟ, (vi) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੌਜੂਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ, (vii) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ, (viii) ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ (ix) ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
- (4) ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੈੱਟ ਇੱਕੋ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 38 ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਗ 1 ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਗ 1 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ;
- (5) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਤੋਂ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਤੋਂ ਪੀੜਤ;
- (6) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਤੋਂ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (7) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ;

Mahant Lachman Dass Chela Mahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narula, J.)

- (8) ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7(1) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ! ਏਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ (1) ਤੋਂ (4) ਤੱਕ : ਟੀ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਉਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ। ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਮੁਦਲੀਆਂ, ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਇਸ ਲਈ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (9) -ਧਾਰਾ (3) ਦੀਆਂ ਮੁੜ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਉਠਾਈ ਗਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 3, ਵੈਧ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ;

- (10) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (4) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੀਆਂ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਲਈ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ;
- (11) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਤੋਂ 7 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 26 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਅਤੇ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ; ਸੰਵਿਧਾਨ 5 ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ
- (12) ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਨੂੰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
- (13) ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਵੱਲ ਝੁਕਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ।

ਮੈਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ ਆਰ ਕੇ ਗਰਗ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੇਸ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, 1966 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 514 ਮਹੰਤ ਧਰਮ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਇ; ਨੂੰ ਖੁੰਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਣਾਇਕ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਪੱਟੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਧਾਰਾ 7(3) ਅਤੇ 7(4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(5) ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।

1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1935 ਵਿੱਚ ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਇ; ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਆਰ. ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਇਕੱਲੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ; ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸਨ; (i) ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ

M ahant Lachman Dass Chela M ahant Ishar Dass v. The State of Punjab,
etc. (Narulla, J.)

ਆਰਡਰ, ਮਿਤੀ 27 ਸਤੰਬਰ, 1962, ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 6 ਰੂਲ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ, ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਗਲਤ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ 249 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 27 ਸਤੰਬਰ 1962 ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਮੱਦ 249 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨਿਰਣਾਇਕ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੰਜੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਈਟਮ 249 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੈਡਿਊਲ 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਆਈਟਮ 249 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; — “ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਜੌਰ” ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਗਰਮ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ 249 “ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਪਹੋਲੀ” ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਪਹੋਲੀ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ nn ਬਲ ਹੈ, ਅਤੇ 1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1935 ਵੀ, ਇਸ ਲਈ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੇਸ (1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1198) ਸਧਾਰਨ ਹੈ। ਟੀ ¹ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸਲਾਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 3(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਹਰੇਕ ਇੰਚ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਤਹਿਤ SGPC ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲਾ ਉਸਦਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। . ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ - ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 3(2) ਅਤੇ 5(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਮਹੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇੜੇ ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਉਹ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ, ਧਮਤਾਨ, ਤਹਿਸੀਲ ਨਰਵਾਣਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ 1959 ਦੇ ਐਕਟ 110 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਇੰਦਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਹ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁੰਗੇ ਦੀ ਹਰ ਭੌਤਿਕ ਜਾਂ ਠੋਸ ਜਾਇਦਾਦ, ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5(1) ਅਠਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 3 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਬੁੰਗੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਚਦੇ ਹੋਏ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 1925 ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਕਿਸਮਤ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

.ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ.--ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਚੇਲਾ ਮਹੰਤ ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ
ਆਦਿ (ਪੀਡੀ, ਜੇ.)

ਪੀ ਆਇਓ ਜੇ. -ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕੋ ਗੱਲ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਨ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 26 ਅਧੀਨ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 14 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ 26 ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜੋ! ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕੰਡਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਮੁੱਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਝ ਉਸ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। (ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਰਨਜੀਤ ਲਾਈ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (15) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਖੋ। ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ

ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। *ultra vires* ਆਰਟੀਕਲ 14. ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ *VS ਰਾਈਸ ਅਤੇ ਆਇਲ ਮਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਆਦਿ (16)* ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਖਾਸ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ. ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਗਟਡ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਤਕਰੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਤਕਰਾ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੂਹ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਚੀਨ ਦੇਵਸਵਮ ਬੋਰਡ, ਤ੍ਰਿਚੂਰ ਬਨਾਮ ਵਾਮਨ ਸੇਟੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (17) ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ: -

"ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਅੰਤਰ 'ਤੇ। ਜੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਜ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਝੂਠ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਲੇਕ ਐਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਭਿੰਨ ਇਲਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਇੱਕ ਵੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਧੇਰੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹਾਂ; ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਹੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।

ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਨੁਕਤੇ ਬਹੁਤ ਬਹਿਸ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। .

ਆਰ.ਐਨ.ਐਮ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

9375 ILR—ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ, ਕਲਿਆਨਜਗੜ੍ਹ।